

Reglement van Orde

VOOR DE STATEN VAN SINT MAARTEN

V 2.5

Hoofdstuk 1

Begripsbepalingen

Artikel 1

In dit Reglement wordt verstaan onder:

- a. voorzitter: de voorzitter van de Staten;
- b. andere landen: Aruba of Curaçao.

Hoofdstuk 2

Het onderzoek van de geloofsbrieven

Artikel 2

Elk nieuw verkozen lid van de Staten doet van zijn verkiezing blijken door overlegging aan de Staten van de bij wettelijke regelingen voorgeschreven stukken, vormende zijn geloofsbrief.

Artikel 3

1. De Staten wijzen een commissie van drie leden aan die wordt belast met het onderzoek van de geloofsbrieven van de leden van de Staten. Het eerstaangewezen lid van de commissie is voorzitter.
2. Na een periodieke aftreding of na de ontbinding van de Staten wordt, indien de Staten de geloofsbrieven van de nieuw in te komen leden nog niet hebben goedgekeurd, de commissie benoemd in een openbare bijeenkomst, waarin ten minste de helft plus een van de wettig gekozen leden aanwezig is.

Artikel 4

1. De commissie brengt, na onderzoek van de geloofsbrieven, van de andere vereiste stukken en van die welke over de verkiezing zijn ingekomen, schriftelijk of mondeling verslag uit.
2. De geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken worden op de griffie van de Staten ter inzage van de leden gelegd.

Artikel 5

Indien de commissie of de Staten voor de beoordeling van de wettigheid van de verkiezingen overlegging van stukken of inlichtingen nodig achten, nodigen zij de minister van Algemene Zaken uit de stukken of inlichtingen aan hen te doen toekomen.

Artikel 5a

Op voordracht van het Presidium wordt bij afzonderlijke beschikking de gedragscode voor de leden van de Staten vastgesteld.

Hoofdstuk 3

De voorzitters, de ondervoorzitters, het Presidium, het Seniorenconvent en de griffie

Artikel 6

1. In de eerste na een periodieke aftreding of na ontbinding te houden openbare vergadering gaan de Staten over tot aanwijzing van de voorzitter en de ondervoorzitters.
2. Zolang zodanige aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden, treedt als voorzitter op de voor de voorafgaande periode benoemde voorzitter of ondervoorzitter, indien deze deel uitmaakt van de nieuwe Staten.
3. Bij ontstentenis van zodanige persoon treedt als voorzitter op, het lid van de nieuwe Staten, dat onder de leden, die het langst zitting hebben gehad in het College, het oudste lid is in jaren. Indien ook zodanige persoon mocht ontbreken, treedt het oudste lid in leeftijd als voorzitter op.
4. De Staten kunnen tussentijds een zittende voorzitter of ondervoorzitter van diens taak ontheffen en een ander lid tot voorzitter of ondervoorzitter aanwijzen.

Artikel 7

De Staten benoemen na iedere voorzittersbenoeming een door hen te bepalen aantal ondervoorzitters, van wie de rangorde wordt bepaald door de volgorde van benoeming.

Artikel 8

1. De taken van de voorzitter bestaan in elk geval uit:
  - a. het leiden van de werkzaamheden van de Staten en van het Presidium;
  - b. het doen naleven van het Reglement van Orde;
  - c. het handhaven van de orde bij en het schorsen van de beraadslagingen;
  - d. het uitvoeren van door de Staten genomen besluiten;
  - e. het vertegenwoordigen van de Staten.
2. De voorzitter is bevoegd elke commissievergadering bij te wonen.
3. De voorzitter stelt in overleg met de regering en met instemming van de Staten, met inachtneming van de Staatsregeling en de Onderlinge regeling eenvormig procesrecht en hetgeen overigens in dit Reglement is neergelegd, een draaiboek vast voor de wijze waarop de behandeling door de Staten van ontwerp-landsverordeningen en ontwerp-eenvormige landsverordeningen, wordt geregeld.

Artikel 9

Indien de voorzitter het woord wil voeren anders dan ter uitvoering van zijn taak als voorzitter, verlaat hij de voorzittersstoel. De voorzitter neemt die niet weer in zolang het onderwerp aan de orde is.

Artikel 10

1. Indien de voorzitter niet beschikbaar is, wordt het voorzitterschap waargenomen door een van de ondervoorzitters, overeenkomstig de in artikel 7 genoemde rangorde.
2. De waarnemend voorzitter heeft dezelfde taken en bevoegdheden als de voorzitter.

Artikel 11

1. De voorzitter en de ondervoorzitters vormen samen het Presidium. De voorzitter benoemt voor ieder lid van het Presidium een plaatsvervanger die bij afwezigheid van het desbetreffende lid in zijn plaats de vergadering van het Presidium bijwoont.
2. Het Presidium neemt besluiten bij meerderheid alleen als alle leden of hun plaatsvervangers aanwezig zijn; bij staken van de stemmen beslist de voorzitter.
3. Het Presidium wordt bijgestaan door de griffier.

Artikel 12

1. Er is een Seniorenconvent.
2. Het Seniorenconvent bestaat uit de voorzitter en de fractieleiders.
3. Bij afwezigheid of ontstentenis van de leider van een fractie kan een door de fractie aangewezen lid deze vervangen.

Artikel 13

1. De Staten benoemen naast de griffier één of meer plaatsvervangende griffiers. Deze vervangen de griffier waar dit nodig is. Bij hun verhindering, afwezigheid of ontstentenis wordt de griffier vervangen door de ambtenaar ter griffie, die het hoogst in rang en functie is.
2. Het overig personeel wordt op voordracht van de griffier door het Presidium benoemd dan wel in dienst genomen op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
3. Het Presidium kan ter uitvoering van het bepaalde in het vorige lid nadere voorschriften vaststellen.
4. Beraadslagingen aangaande het functioneren van de griffier en het griffiepersoneel vinden plaats achter gesloten deuren.

Artikel 14

Van de benoeming, de schorsing en het ontslag van de griffier van de Staten en van het overige griffiepersoneel wordt kennis gegeven aan de minister van Algemene Zaken, de Algemene Rekenkamer en de belanghebbende.

Artikel 15

1. De griffier geeft leiding aan de griffie.
2. Het Presidium oefent hierop toezicht uit.

Artikel 16

Alle bij de Staten binnengekomen stukken die uit hun aard aan de leden behoren te worden rondgezonden, worden door de zorg van de griffier vermenigvuldigd, zonodig gedrukt en verspreid, dan wel in enige andere vorm aan de leden verzonden.

Hoofdstuk 4 Raming en beheer geldelijke middelen

Artikel 17

1. Het Presidium maakt jaarlijks de raming van de in het volgende jaar voor de Staten benodigde uitgaven op en zendt deze voor 1 mei aan de minister van Financiën.
2. De griffier is, namens het Presidium, belast met het begrotingsbeheer van de Staten en beschikt over de gelden op deze begroting.
3. Bij afzonderlijk op voordracht van het Presidium door de Staten vast te stellen reglement, worden regels gesteld voor het toekennen van geldelijke middelen aan de fracties en voor het beheer van die middelen door fracties.

Hoofdstuk 5 De fracties

Artikel 18

1. De leden die door het centraal stembureau op dezelfde lijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zitting als een fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts een lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.
2. Van veranderingen die nadien in de samenstelling van een fractie optreden, doet deze fractie schriftelijk mededeling aan de voorzitter.
3. Elke fractie doet van de samenstelling van haar bestuur schriftelijk mededeling aan de voorzitter.

Artikel 19

1. Vindt in een fractie een splitsing plaats die leidt tot de vorming van één of meer nieuwe fracties, dan worden de financiële tegemoetkomingen van de daarbij betrokken fracties vastgesteld op de bedragen die worden gevonden door de tegemoetkoming welke aan de ongesplitste fractie zou toekomen, te verdelen naar evenredigheid van de aantallen bij de splitsing betrokken leden.
2. Ontstaat een nieuwe fractie door samenvoeging, dan kan de tegemoetkoming van de nieuwgevormde fractie niet meer zijn dan de tegemoetkoming die toekomt aan een fractie van gelijke grootte.

3. Om voldoening aan verplichtingen die tegenover de medewerkers van de oorspronkelijke fractie bestaan mogelijk te maken, kan het Presidium, in afwijking van het eerste en tweede lid, een tijdelijke regeling treffen.

Hoofdstuk 6

De ontvangst en uitgeleide van de Gouverneur

Artikel 20

1. Wanneer de Gouverneur zich naar de zaal van de Staten begeeft om de uiteenzetting van het beleid van de Regering te geven of om zijn ambt te aanvaarden, wordt hij door een commissie, daartoe vooraf door de voorzitter benoemd, aan de ingang van het gebouw opgewacht.
2. De leden van deze commissie geleiden de Gouverneur naar de voor hem bestemde plaats en nemen dan hun plaatsen in. Zowel bij aankomst als vertrek van de Gouverneur staat de overige leden op ter begroeting.
3. Bij zijn vertrek wordt de Gouverneur door de leden van de commissie uitgeleide gedaan.
4. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing op de waarnemende Gouverneur.

Hoofdstuk 7

De commissies

Artikel 21

1. Er bestaan:
  - a. een centrale commissie;
  - b. een commissie voor de verzoekschriften;
  - c. vaste commissies, en
  - d. bijzondere commissies.
2. Van de centrale commissie maken alle leden deel uit.
3. Bij de aanvang van elk zittingsjaar, evenals in de eerste openbare vergadering na periodieke aftreding of na ontbinding, deelt de voorzitter, tenzij de Staten anders beslissen, de leden in de vaste commissies voor het onderzoek van bepaalde onderwerpen en in de commissie voor de verzoekschriften.
4. Zo nodig worden bijzondere commissies ingesteld.
5. Elke commissie wordt bijgestaan door een griffier of een door de griffier aangewezen ambtenaar ter griffie van de Staten.
6. Alle leden hebben het recht deel te nemen aan de vergaderingen van alle commissies; slechts de leden van de betreffende commissie hebben stemrecht.

Artikel 22

Voor een goede vervulling van haar taken is de centrale commissie onder meer bevoegd:

1. zich tot een minister te wenden ter verkrijging van alle stukken waarvan zij de kennisneming nodig acht;
2. mondeling of schriftelijk in overleg te treden met een minister of meer ministers;
3. tot het houden van hoorzittingen;
4. tot het afleggen van werkbezoeken;
5. externe deskundigen in te schakelen;
6. het behandelen van adviezen van vaste en bijzondere commissies; en
7. beslissingen te nemen inzake dienstreizen ingevolge de Vergoedingsregeling reis- en verblijfskosten Statenleden.

Artikel 23

1. De centrale commissie komt op door de voorzitter te bepalen tijdstippen bijeen.
2. De voorzitter roept haar binnen 14 dagen bijeen zo dikwijls hetzij de Regering, hetzij drie leden onder opgave van redenen de wens daartoe te kennen geven.

Artikel 24

1. Voor vergaderingen van de centrale commissie wordt het quorum gevormd door de helft plus een van het aantal leden.
2. Indien voor een bijeengeroepen vergadering van de centrale commissie, waarbij derden uitgenodigd zijn, dit aantal niet aanwezig is, kan de vergadering niettemin doorgang vinden indien ten minste de helft van het aantal fracties in die vergadering door een of meer leden vertegenwoordigd is en daarbij tenminste de helft plus een van het aantal leden deel uitmaken van de aldus vertegenwoordigde fracties.
3. Voor vergaderingen van andere commissies wordt het quorum gevormd door ten minste de helft van het aantal fracties, dat in de commissie zitting heeft en daarbij tenminste de helft plus een van het aantal leden deel uitmaken van de aldus vertegenwoordigde fracties.

Artikel 25

1. De voorzitter en de ondervoorzitters van de Staten zijn respectievelijk voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de centrale commissie.
2. Elke vaste of bijzondere commissie alsmede de commissie voor de verzoekschriften wijst uit haar midden haar eigen voorzitter en plaatsvervangend voorzitter aan. Hiervan wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de voorzitter van de Staten.
3. De commissie voor verzoekschriften is gehouden om binnen een termijn van twaalf weken na ontvangst van het verzoekschrift, de verzoeker schriftelijk te beantwoorden.

Artikel 26

1. De voorzitters van de commissies zijn tevens haar rapporteurs.
2. De voorzitter van elke commissie doet mededeling van de loop en de stand van de werkzaamheden van de commissie als de voorzitter van de Staten dat verzoekt.
3. Indien een commissie door ontslag of overlijden onvoltallig is geworden of door voortdurende afwezigheid van een of meer leden in haar werkzaamheden belemmerd wordt, vindt aanvulling plaats met inachtneming van artikel 19.

Artikel 27

1. De vergaderingen van commissies zijn openbaar; de Staten kunnen besluiten dat vergaderingen van bepaalde commissies besloten mogen zijn.
2. Een commissie kan besluiten dat haar procedurevergaderingen besloten zullen zijn.
3. Een commissie kan besluiten een besloten vergadering te houden op voorstel van een lid van de commissie of een minister. Wordt het voorstel gedaan tijdens een openbare vergadering, dan worden de deuren gesloten totdat over het voorstel is beslist.

Artikel 28

1. De commissies kunnen besluiten personen of instellingen uit te nodigen tot het verstrekken van nadere inlichtingen ten behoeve van het onderzoek als bedoeld in artikel 21.
2. Wil een commissie zich door ambtenaren doen voorlichten, dan nodigt zij hen door tussenkomst van de minister daartoe uit.

Hoofdstuk 8

Het vooronderzoek

Artikel 29

1. De commissies regelen het vooronderzoek op de wijze die zij het meest geschikt achten.
2. Met betrekking tot ontwerpen van eenvormige landsverordeningen stellen zij zich door de zorg van de griffier in verbinding met de voorzitter van de Staten van de andere landen, teneinde in gemeenschappelijk overleg te bereiken dat het vooronderzoek van deze onderwerpen in de landen zoveel mogelijk gelijktijdig verloopt.

Artikel 30

1. Een voorstel, stuk, nota, ontwerp-landsverordening, ontwerp van rijkswet of verzoekschrift dat bij de Staten binnengekomen is, wordt bij besluit van de openbare vergadering op voorstel van de voorzitter in handen gesteld van een van de commissies.
2. Ingeval de voorzitter van de Staten van oordeel is dat een bepaald onderwerp van zodanig spoedeisend karakter is, dat een besluit als onder het eerste lid bedoeld niet kan worden afgewacht,

is hij bevoegd het voorstel, stuk, nota, wetsvoorstel, ontwerp van rijkswet of verzoekschrift zelf naar een commissie te verwijzen. Hiervan wordt in de eerstvolgende openbare vergadering mededeling gedaan.

Artikel 31

1. De commissies maken een besluitenlijst op, dat door de rapporteur van de betrokken commissie ondertekend wordt. Deze besluitenlijst kan ook door andere leden medeondertekend worden.
2. De centrale commissie brengt, behoudens het bepaalde in het vierde en vijfde lid, rechtstreeks verslag uit aan de Staten. Vaste en bijzondere commissies brengen verslag uit aan de centrale commissie.
3. Een dergelijk verslag moet altijd een bepaald voorstel bevatten. Het wordt zo spoedig mogelijk aan de leden gezonden.
4. De centrale commissie brengt, in gevallen waarin het een ontwerp-landsverordening betreft, rechtstreeks verslag uit aan de regering. Het gevoelen van elke fractie wordt in dit verslag uitgedrukt. Van dit verslag wordt mededeling gedaan aan de leden.
5. Op overeenkomstige wijze als bedoeld in het vierde lid, wordt gehandeld ten aanzien van binnengekomen ontwerpen van rijkswet, met dien verstande, dat de centrale commissie het verslag uitbrengt aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
6. Ingeval het verslag wordt uitgebracht over een ontwerp-eenvormige landsverordening, zendt de centrale commissie een afschrift ervan aan de voorzitter van de Staten van de andere landen.

Artikel 32

1. Indien de voorzitter een onderwerp van spoedeisend karakter als bedoeld in artikel 30, tweede lid, zelf naar de centrale commissie heeft verwezen, wordt het verslag van de centrale commissie geacht het gevoelen van de Staten weer te geven.
2. In alle gevallen, waarin de centrale commissie zich met het spoedeisend karakter van het onderwerp kan verenigen, geeft zij haar mening omtrent het onderwerp te kennen, welk onderwerp in de eerstvolgende openbare vergadering behandeld dient te worden.

Hoofdstuk 9 Het houden van openbare vergaderingen

Artikel 33

1. De voorzitter belegt de vergaderingen zo dikwijls als hij dit nodig oordeelt of als dit door ten minste drie leden schriftelijk en met opgave van redenen is verzocht.
2. Hij bepaalt, met inachtneming van hetgeen omtrent openbare vergaderingen in de Staatsregeling van Sint Maarten en in dit Reglement van orde is gesteld, dag, uur en plaats van de vergadering.

3. Indien de vergadering op de ingevolge het eerste lid voorgeschreven wijze is aangevraagd, wordt zij binnen veertien dagen gehouden.
4. De leden worden vier dagen voor het houden van de vergadering schriftelijk opgeroepen. Is dit niet mogelijk, dan kan de oproeping op andere wijze plaatsvinden. De oproeping vermeldt de te behandelen onderwerpen. Tegelijk met deze oproeping volgt een openbare kennisgeving van dag, uur, plaats en agenda van de vergadering.
5. Een vergadering opgeroepen als gevolg van het eerste lid, dat een spoedvergadering is, wordt opgeroepen en gehouden binnen 4 x 24 uur.
6. De stukken die betrekking hebben op de te behandelen zaken worden door de zorg van de griffier aan de leden, in welke toepasselijke vorm dan ook, toegezonden dan wel voor hen ter inzage gelegd.
7. Met betrekking tot ontwerpen van eenvormige landsverordeningen bevordert de voorzitter, in overleg met de voorzitters van de Staten van de andere landen, zoveel mogelijk het gelijktijdige verloop van de behandeling in de openbare vergaderingen van de Staten van de landen.

Artikel 34

1. Ieder lid tekent bij het binnenkomen van de vergadering de presentielijst, die bij de griffier berust.
2. Zodra de presentielijst getekend is door de helft plus een van het aantal leden, opent de voorzitter de vergadering. De bedoelde lijst blijft ter tafel van de griffier liggen voor ondertekening door de later komende leden.

Artikel 35

1. Indien een half uur na het tijdstip waarvoor de vergadering uitgeschreven is, het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, opent de voorzitter de bijeenkomst. Hij doet de namen van de leden oplezen en constateert dat het vereiste aantal aanwezige leden om te beraadslagen en te besluiten ontbreekt. De voorzitter doet tevens melding van de eventueel binnengekomen berichten van verhindering van de afwezige leden. Hiervan wordt een proces-verbaal opgemaakt.
2. Indien een half uur na het tijdstip waarvoor de vergadering uitgeschreven is, het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, kan de voorzitter besluiten het aanvangsuur van de vergadering te verplaatsen naar een later uur op dezelfde dag. Hiervan doet hij aan de aanwezige leden mededeling. Indien hij meent dat een dergelijk uitstel niet zinvol wordt geacht, of indien blijkt dat op het uitgestelde aanvangsuur nog steeds het quorum niet is bereikt, is artikel 33, eerste lid, tweede volzin, van overeenkomstige toepassing.
3. De vergadering wordt dan binnen 4x24 uur opgeroepen en gehouden. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing, indien ook voor deze vergadering het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is.
4. De vergadering wordt voor een derde maal binnen 2x24 uur opgeroepen en gehouden. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing, indien ook voor deze vergadering het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is. In dit geval wordt een complete nieuwe vergadering uitgeschreven.

Artikel 36

1. Wanneer de helft plus een van het aantal leden niet meer bij de vergadering aanwezig is, of indien een half uur na de aanvangstijd van een geschorste vergadering de helft plus een van het aantal leden niet tegenwoordig is, verdaagt de voorzitter, na zich door hoofdelijke oproeping van het aantal aanwezige leden verzekerd te hebben, de vergadering tot een nader tijdstip.
2. Wanneer een vergadering wordt geschorst of verdaagd, wordt de vergadering weer opgeroepen en gehouden binnen veertien dagen.

Artikel 37

De voorzitter kan de vergadering schorsen of sluiten, indien hij dit met het oog op de loop van de werkzaamheden of ter handhaving van de orde wenselijk acht.

Artikel 38

1. Van elke openbare vergadering worden notulen opgemaakt. Deze behelzen behalve de namen van de aanwezige leden, van de ministers en de door hen ingevolge artikel 63, derde lid, van de Staatsregeling aangewezen personen, tevens de namen van de afwezige leden, de korte inhoud van alle ingekomen stukken, een weergave van het gesprokene, een opgave van de uitslag van de stemmingen met vermelding van de namen van de leden die zich voor en tegen verklaarden, een omschrijving van alle gedane mededelingen, kennisgevingen en voorstellen en van alle door de voorzitter of de vergadering genomen besluiten.
2. Het staat ieder lid vrij ten aanzien van een genomen besluit, zonder opgave van redenen, te doen aantekenen dat hij zich daarmee niet verenigt.

Artikel 39

1. De door de griffier ontworpen notulen worden gedrukt, dan wel in welke toepasselijke vorm dan ook beschikbaar gesteld, aan de leden en aan de regering toegezonden en zo spoedig mogelijk goedgekeurd. Na goedkeuring worden zij door de voorzitter en de griffier ondertekend.
2. Wordt tot wijziging of aanvulling besloten, dan wordt daarvan melding gemaakt in de notulen van de vergadering, waarin tot deze wijziging of aanvulling besloten is en in een nota welke gehecht dient te worden aan de notulen, waarop zij betrekking heeft.
3. Het gedeelte van de notulen dat de behandeling van een ontwerp-eenvormige landsverordening behelst, alsmede een nota als bedoeld in het tweede lid, die op dit gedeelte van de notulen betrekking heeft, wordt tevens aan de voorzitters van de Staten van de andere landen gezonden.

Artikel 40

1. De Staten regelen hun werkzaamheden hetzij op voorstel van de voorzitter, hetzij op dat van een lid. De regeling van werkzaamheden vindt in het algemeen plaats bij de aanvang van een vergadering.
2. Bij de regeling van werkzaamheden doet de voorzitter een korte opgave van de sinds de laatste vergadering ingekomen stukken en doet voorstellen van behandeling van deze stukken. Beraadslaging omtrent deze stukken betreft uitsluitend de te volgen procedure van behandeling.
3. Indien een ingekomen stuk een verzoekschrift betreft dat niet is ondertekend, onbegrijpelijk dan

wel beledigend van aard is, wordt het door de voorzitter terzijde gelegd. De voorzitter geeft van die terzijdelegging telkens kennis aan de vergadering en aan de belanghebbende, voor zover mogelijk.

Artikel 41

1. Een spoeddebat wordt gehouden indien een schriftelijk verzoek daartoe wordt gesteund door ten minste drie leden.
2. Het verzoek geschiedt bij de regeling van werkzaamheden onder aanduiding van het onderwerp van het spoeddebat.
3. De voorzitter bepaalt de dag en het tijdstip waarop het spoeddebat wordt gehouden.

Artikel 42

1. Geen lid voert het woord dan na het aan de voorzitter verzocht en van deze gekregen te hebben.
2. De voorzitter verleent het woord in de volgorde waarin het is gevraagd. Die volgorde zal blijken uit de inschrijving op een lijst, welke voor elk te behandelen onderwerp ter tekening bij de griffier ligt.
3. Nadat de ingeschreven leden het woord gevoerd hebben, geeft de voorzitter gelegenheid tot het maken van opmerkingen over het gesprokene.

Artikel 43

De voorzitter kan interrupties toelaten. Deze dienen te bestaan uit korte opmerkingen of vragen zonder inleiding.

Artikel 44

1. De orde van de spreekbeurten kan verbroken worden, wanneer een lid het woord vraagt over een persoonlijk feit, om een voorstel van orde betreffende het voorstel in behandeling te doen of over het stellen van een vraagpunt; in welke gevallen het woord in dezelfde volgorde wordt verleend.
2. De voorzitter verleent het woord voor een persoonlijk feit niet dan na een voorlopige aanduiding van het feit. De beslissing of iets een persoonlijk feit vormt berust bij de voorzitter.
3. Een voorstel van orde kan gedaan worden hetzij door de voorzitter, hetzij door een lid. Een voorstel van orde afkomstig van een lid komt alleen in behandeling wanneer het door ten minste twee andere leden wordt ondersteund.

Artikel 45

1. Een lid dat het woord voert kan daarbij moties over het in behandeling zijnde onderwerp indienen. Zulk een motie moet kort en duidelijk geformuleerd, op schrift gebracht en door de voorsteller ondertekend zijn. Zij kan alleen in behandeling komen indien zij door ten minste twee andere leden wordt mede ondertekend of ondersteund.
2. De behandeling van moties vindt plaats tegelijk met de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp, tenzij de Staten besluiten haar later te doen geschieden.

Artikel 46

Een voorstel tot schorsing van de beraadslaging moet door ten minste twee leden worden ondersteund.

Artikel 47

Een spreker kan tijdens zijn rede door de voorzitter worden herinnerd aan het naleven van het Reglement van orde.

Artikel 48

1. Ieder lid spreekt staande van zijn zitplaats of spreekstoel en richt zich tot de voorzitter.
2. Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing op de ministers.

Artikel 49

1. De voorzitter roept de spreker die van het onderwerp dat in beraadslaging is afwijkt, tot de behandeling ervan terug.
2. Indien de spreker aan de vermaning van de voorzitter geen gehoor geeft, kan de voorzitter hem het woord ontnemen.

Artikel 50

1. Indien de spreker zich beledigende uitdrukkingen veroorlooft, de orde verstoort, zijn plicht tot geheimhouding schendt of instemming betuigt met dan wel aanspoort tot onwettige handelingen, wordt hij door de voorzitter vermaand en tot de orde geroepen.
2. Indien de spreker aan deze vermaningen geen gehoor geeft, kan de voorzitter hem het woord ontnemen.

Artikel 51

1. In de vergadering waarin aan een lid het woord ontnomen is, mag dit lid niet meer deelnemen aan de beraadslagingen over het in behandeling zijnde onderwerp.
2. De voorzitter kan de spreker op wie het vorige artikel is toegepast en ieder lid, dat zich schuldig maakt aan gedragingen als in dat artikel bedoeld, uitsluiten van de vergaderingen, welke aanvangen op de dag, waarop de uitsluiting plaats heeft. Het uitgesloten lid is verplicht de vergaderzaal onmiddellijk te verlaten.
3. De voorzitter zorgt dat het uitgesloten lid zo nodig tot het verlaten van de vergaderzaal met de sterke arm gedwongen wordt, en dat het lid, indien het lid de vergaderzaal gedurende uitsluiting weer betreedt, daaruit verwijderd wordt.
4. De voorzitter kan op verzoek van de meerderheid van de Staten onder opgave van gewichtige redenen de toegang aan een of meer personen tot het gebouw van de Staten ontzeggen. Zo nodig kan hij de toegang tot het gebouw ontzeggen met behulp van de sterke arm.

Artikel 52

De Staten kunnen voor de aanvang van de beraadslagingen over een onderwerp op voorstel van de voorzitter of drie in de vergaderzaal aanwezige leden regels stellen ten aanzien van de duur van de redevoeringen van de leden.

Artikel 53

Bij ieder in beraadslaging gebracht onderwerp of voorstel dat in onderdelen of artikelen is gesplitst, wordt eerst beraadslaagd over het onderwerp of voorstel in het algemeen, vervolgens over de onderdelen of artikelen afzonderlijk.

Artikel 54

1. Wanneer de voorzitter van oordeel is dat het onderwerp voldoende is toegelicht, stelt hij de vergadering voor de beraadslaging te sluiten.
2. De sluiting van de beraadslaging kan eveneens, om dezelfde reden, door drie leden worden voorgesteld.
3. Alvorens een voorstel tot sluiting van de beraadslaging in stemming te brengen, vraagt de voorzitter aan de aanwezige ministers of zij nog het woord over het onderwerp wensen te voeren.
4. Van de sluiting van de beraadslaging aangaande een ontwerp-eenvormige landsverordening wordt door de griffier aan de voorzitters van de Staten van de andere landen mededeling gedaan.

Artikel 55

1. Indien de beraadslaging een ontwerp-eenvormige landsverordening betrof, wordt niet tot stemming overgegaan als de voorzitter niet door de griffiers van de Staten van de andere landen ervan op de hoogte is gesteld, dat ook in die colleges de beraadslaging over het ontwerp is afgesloten.
2. Door de voorzitter of door twee leden kan worden voorgesteld in afwachting van het bericht van de griffiers van de Staten van de andere landen, een voorlopige stemming over onderdelen of artikelen van het ontwerp en desgewenst tevens over het ontwerp als geheel te houden. Op deze voorlopige stemming zijn de bepalingen van dit reglement van overeenkomstige toepassing. Het resultaat van de voorlopige stemming heeft slechts informatieve werking.
3. Indien een voorlopige stemming als in het voorgaande lid bedoeld heeft plaatsgevonden, geeft de griffier van het resultaat daarvan met de meeste spoed kennis aan de voorzitters van de Staten van de andere landen en aan de voorzitter van de ministeriele Samenwerkingsraad.

Artikel 56

1. Een ontwerp-eenvormige landsverordening wordt niet aan een stemming als bedoeld in artikel 55 onderworpen indien:
  - a. de voorzitter door de griffier van de Staten van een ander land ervan op de hoogte is gesteld dat in die Staten voorstellen tot wijziging van het ontwerp zijn aanvaard;
  - b. de voorzitter door de griffier van de Staten van een ander land ervan op de hoogte is gesteld dat het ontwerp door die Staten is verworpen.

2. In een geval als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, wordt de behandeling van het ontwerp geschorst.
3. In een geval als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt de behandeling van het ontwerp gesloten en het ontwerp ook als door de Staten als verworpen beschouwd.
4. Indien een ontwerp-eenvormige landsverordening ingevolge de Onderlinge regeling eenvormig procesrecht voor de tweede maal aan de Staten toegezonden is, wordt de openbare behandeling ervan niet heropend voordat het ontwerp opnieuw is onderworpen aan een vooronderzoek als bedoeld in hoofdstuk 8 van dit reglement. De openbare behandeling vangt wederom aan met een beraadslaging over het ontwerp.

Artikel 57

1. Nadat de beraadslaging gesloten is gaat de vergadering tot stemming over. De leden worden in de gelegenheid gesteld hun stem kort en zakelijk te motiveren.
2. Wenst geen der leden hoofdelijke stemming dan wordt het in behandeling zijnde artikel, voorstel of onderwerp geacht met algemene stemmen te zijn aangenomen. Evenwel kunnen in de vergaderzaal aanwezige leden aantekening vragen dat geacht willen worden te hebben tegengestemd; in dat geval wordt het besluit geacht met de stemmen van de overige leden te zijn aangenomen.
3. Wenst een van de leden hoofdelijke stemming, dan beslist het lot bij welk lid de omvraag een aanvang dient te nemen. De leden worden in de gelegenheid gesteld, kort, hun stem te motiveren. De voorzitter brengt zijn stem het laatste uit.
4. Ieder lid is verplicht zijn stem uit te brengen en doet dit met de woorden "voor" of "tegen", dan wel met de woorden "for" of "against", zonder enige bijvoeging.
5. Heeft een lid zich bij het uitbrengen van zijn stem vergist dan kan hij deze vergissing herstellen voordat het volgende lid gestemd heeft. Bemerkt hij zijn vergissing later, dan kan hij na afloop van de stemming aantekening vragen dat hij zich vergist heeft. In de uitslag van de stemming brengt dit geen verandering.
6. De Staten kunnen eveneens besluiten om de stemming op een elektronische wijze te doen plaatsvinden.

Artikel 57a

In de gevallen genoemd in artikel 53, eerste lid, van de Staatsregeling onthoudt een lid zich van stemmen.

Artikel 57b

1. Alle besluiten over zaken worden genomen bij volstrekte meerderheid van stemmen.
2. Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. Staken de stemmen opnieuw, dan wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Hoofdstuk 10

Het recht van amendement

Artikel 58

1. Van het ogenblik af waarop de Staten besloten hebben over een onderwerp of voorstel in openbare vergadering te beraadslagen, staat het aan ieder lid vrij ondertekende voorstellen tot wijziging aan de voorzitter in te zenden. Deze voorstellen worden vermenigvuldigd en met de meeste spoed onder de leden rondgedeeld. Een of meer exemplaren worden door de zorg van de griffier aan de regering gezonden indien de voorstellen een ontwerp-landsverordening betreffen.
2. Van voorstellen tot wijziging van een ontwerp-eenvormige landsverordening worden tevens een of meer exemplaren aan de voorzitters van de Staten van de andere landen gezonden.
3. Het eerste lid is niet van toepassing indien de openbare beraadslaging betreft een ontwerp-eenvormige landsverordening als bedoeld in artikel 56, vierde lid.

Artikel 59

1. Elk voorstel tot wijziging wordt door de voorsteller toegelicht.
2. Het kan geen onderwerp van de beraadslaging uitmaken als het niet is ondersteund door ten minste een ander lid.
3. De voorsteller is bevoegd in zijn amendementen veranderingen aan te brengen. Deze behoeven geen nieuwe ondersteuning, tenzij de vergadering anders beslist.
4. De eerste voorsteller is ook bevoegd het amendement in te trekken, doch indien de beraadslaging gesloten is alleen met toestemming van de Staten.

Artikel 60

1. De behandeling van de voorstellen tot wijziging, gedurende de loop van de beraadslaging ingediend, vindt plaats tegelijk met de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp, tenzij de Staten ingevolge het tweede lid besluiten haar aan het eind van de beraadslaging te doen geschieden.
2. Het voorstel tot uitstel van de behandeling van voorstellen tot wijziging kan door de voorzitter of door drie leden worden ingediend. In dat geval wordt het voorstel eveneens rondgedeeld.
3. De bepalingen gelden ook voor veranderingen door de regering gedurende de beraadslaging in enig voorstel aangebracht.

Artikel 61

1. Wanneer niemand meer wijzigingen in het artikel dat aan de orde is of in de beweegredenen wenst voor te stellen noch daarover het woord te voeren, wordt de beraadslaging over dat deel van het voorstel gesloten.
2. Daarna wordt tot stemming overgegaan en wel zodanig dat eerst de ondergeschikte wijzigingen aan de orde worden gesteld, daarna de wijziging zelf waarop zij betrekking hebben. Vervolgens worden de artikelen of de beweegredenen zelf, al dan niet gewijzigd, in omvraag gebracht. De wijziging die de verste strekking heeft, heeft voorrang.

Artikel 62

Indien door een lid of leden van de Staten een of meer voorstellen tot wijziging van een ontwerp-eenvormige landsverordening zijn ingediend, wordt ten minste over de onderdelen of artikelen van het ontwerp die door de voorstellen tot wijziging getroffen worden, een voorlopige stemming gehouden als bedoeld in artikel 55, tweede lid. Artikel 55, derde lid, en artikel 61, tweede lid, zijn van toepassing.

Artikel 63

Behoudens het bepaalde in artikel 62 wordt na de beraadslaging over onderdelen of artikelen het onderwerp of voorstel in zijn geheel, zoals het na de beraadslaging is vastgesteld, aan een eindstemming onderworpen. Artikel 57, is in dit geval van toepassing.

Artikel 64

Indien een ontwerp-landsverordening in de loop van de beraadslaging wijziging heeft ondergaan, kunnen de Staten besluiten de eindstemming over het ontwerp tot een volgende vergadering uit te stellen. In die tussentijd kunnen door de leden wijzigingen, mits schriftelijk, worden voorgesteld. Over die wijzigingen, over veranderingen door de regering voorgesteld en over daarmee in verband staande artikelen kan, tenzij de Staten anders besluiten, voor de eindstemming worden beraadslaagd. Alleen die voorstellen van nieuwe wijzigingen welke door de aangenomen wijzigingen of de verwerping van artikelen noodzakelijk zijn geworden, zijn hierbij toegelaten.

Artikel 65

Van het resultaat van de eindstemming aangaande een ontwerp-eenvormige landsverordening geeft de griffier met de meeste spoed kennis aan de voorzitters van de Staten van de andere landen.

Hoofdstuk 11

Het recht van initiatief, het recht van interpellatie en het vragenrecht

Artikel 66

1. Alle voorstellen van leden overeenkomstig artikel 85 van de Staatsregeling worden schriftelijk en ondertekend bij de griffier ingediend.
2. Het voorstel wordt vermenigvuldigd en aan de leden en de regering, in welke toepasselijke vorm dan ook, gezonden

Artikel 67

Artikel 66 is van overeenkomstige toepassing op ontwerpen van eenvormige landsverordeningen door leden voorgesteld overeenkomstig artikel 20 van de Onderlinge regeling eenvormig procesrecht, met dien verstande dat zij tevens aan de voorzitters van de Staten van de andere landen worden gezonden.

Artikel 68

1. Indien een lid verlangt dat de Staten een of meer ministers zullen uitnodigen tot het geven van inlichtingen als bedoeld in artikel 63 van de Staatsregeling, zal hij daartoe een schriftelijk gemotiveerd voorstel indienen dat in behandeling zal worden gebracht wanneer het door ten minste een ander lid ondersteund wordt.
2. Het voorstel zoals door de vergadering aangenomen, wordt ten spoedigste aan de desbetreffende ministers toegezonden.

Artikel 69

1. Ieder lid kan, ook zonder verlof van de Staten, volgens de volgende bepalingen, aan een of meer ministers vragen stellen.
2. Deze vragen worden kort en duidelijk geformuleerd en bij de voorzitter ingediend.
3. De voorzitter deelt die mede aan de betrokken minister, tenzij bij hem, wegens vorm of inhoud van de vragen, tegen toepassing van dit artikel overwegend bezwaar bestaat, in welk geval hij de steller terstond daarvan in kennis stelt. De vragen worden in de eerstvolgende openbare vergadering door de voorzitter ter kennis van de leden gebracht.

Artikel 69a

1. Indien het antwoord door de minister schriftelijk is ingezonden, heeft geen mondelinge behandeling plaats.
2. Indien de minister niet in staat is de vragen binnen drie weken te beantwoorden laat hij dit de voorzitter onder opgave van reden weten. Onder toezending van de antwoorden op vragen die hij reeds heeft, kan hij alsnog binnen een termijn van drie weken de resterende vragen schriftelijk beantwoorden.
3. De schriftelijk beantwoorde vragen worden met de antwoorden aan het slot van de notulen van de eerstvolgende vergadering afgedrukt.

Artikel 69b

De Staten bepalen bij aanvang van het zittingsjaar wanneer het vragenuur zal worden gehouden.

Artikel 69c

1. Heeft de steller verzocht dat zijn vragen mondeling worden beantwoord, dan worden zij, wanneer de betrokken minister dit verzoek inwilligt, tijdens het eerstvolgende vragenuur mondeling beantwoord.
2. De voorzitter nodigt de desbetreffende minister uit voor het vragenuur, waarbij hij mededeling doet van het onderwerp van de vragen. Vervolgens maakt de voorzitter het onderwerp van de vragen openbaar.

Artikel 69d

1. Tijdens het vragenuur kan de voorzitter in overleg met de betrokken minister beslissen, dat vragen, welke op zo een tijdstip zijn ingezonden dat de minister niet behoorlijk gelegenheid heeft gehad zijn antwoord voor te bereiden, zullen worden afgehandeld in het eerstvolgende vragenuur.
2. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin de onderwerpen tijdens het vragenuur aan de orde worden gesteld.
3. Bij het aan de orde komen van een onderwerp wordt het lid dat het onderwerp heeft aangemeld, de vragensteller, eerst voor ten hoogste twee minuten het woord verleend om over dit onderwerp aan een minister vragen te stellen en een toelichting te geven. De minister wordt voor ten hoogste twee minuten het woord verleend om de vragen te beantwoorden.

4. De vragensteller krijgt na de beantwoording opnieuw het woord voor ten hoogste twee minuten om aan de minister aanvullende vragen te stellen. De minister wordt voor ten hoogste een minuut per vraag het woord verleend om de vragen te beantwoorden.
5. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden, ieder voor ten hoogste een minuut per vraag, het woord verlenen om aan de minister vragen te stellen over hetzelfde onderwerp. De minister wordt voor ten hoogste één minuut per vraag het woord verleend om de vragen te beantwoorden.

Artikel 69e

1. De voorzitter bepaalt per vergadering het tijdstip van het einde van het vragen uur. Deze vergadering is openbaar tenzij een meerderheid van de Staten anders beslist.
2. Tijdig ter mondelinge beantwoording ingediende vragen die dan nog niet beantwoord zijn, worden, naar keuze van de indiener, hetzij diezelfde dag schriftelijk beantwoord, tenzij de minister daartoe niet in de gelegenheid is, in welk geval het eerste lid van artikel 69c van toepassing is, hetzij toegevoegd aan de vragen, in te dienen ter beantwoording tijdens het eerstvolgende vragen uur.

Artikel 69f

Tijdens het vragen uur kan geen verlot gevraagd worden tot het houden van een interpellatie, noch kunnen moties worden ingediend.

Hoofdstuk 12

Het doen van benoemingen, voordrachten of keuzen van personen

Artikel 70

1. Stemmingen over personen voor benoemingen of voordrachten in de Staatsregeling of het Statuut vermeld, geschieden met stembriefjes, die in een bus worden geworpen. Bij zulk een stemming benoemt de voorzitter twee leden tot stemopnemers. Nadat eerstbenoemde stemopnemer het getal van de in de bus gevonden stembriefjes en de voorzitter dat van de aanwezige leden hebben opgegeven, maakt de eerstbenoemde stemopnemer de uitslag bekend.
2. Bijvoegingen op het stembriefje welke niet tot het doel van de stemmingen strekken, worden niet opgelezen.

Artikel 71

Voor iedere kandidaat afzonderlijk wordt een stembriefje ingevuld dat een duidelijke aanwijzing van de persoon moet bevatten. In geval van twijfel beslissen de Staten.

Artikel 72

Niet of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes worden ter bepaling van de meerderheid niet meegerekend bij het aantal geldig uitgebrachte stemmen.

Artikel 73

Een verkregen meerderheid van stemmen geldt niet wanneer het getal van de in de bus gevonden stembriefjes, groter is dan dat van de leden die stemden en dit bestaand verschil van invloed had kunnen zijn.

Artikel 74

1. De stemming is nietig indien het aantal geldig uitgebrachte stemmen niet groter is dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen.
2. De stemming is eveneens nietig indien het aantal uitgebrachte stemmen niet overeenkomt met het aantal aanwezige leden.

Artikel 75

Wanneer bij de eerste stemming niemand de volstrekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen heeft verkregen, heeft er een herstemming plaats tussen de twee personen die de meeste stemmen op zich verenigd hebben.

Artikel 76

1. Mocht een gelijk getal stemmen ten deel zijn gevallen aan twee of meer personen die voor herstemming in aanmerking komen, dan beslist het lot wie van hen met het lid dat de meeste stemmen verkregen heeft, in herstemming komt.
2. Indien meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen verkregen hebben, dan vindt een herstemming tussen hen plaats. Het lot beslist eveneens, wanneer geen beslissing verkregen wordt.
3. Om een beslissing bij het lot te verkrijgen worden de geldige stembriefjes, behoorlijk toegevouwen, door een der stemopnemers in de bus geworpen, waarna een andere stemopnemer er één uitneemt. De persoon, op het uitgetrokken stembriefje vermeld, is de gekozene.

Hoofdstuk 13 Vergaderingen met gesloten deuren

Artikel 77

1. De deuren worden gesloten wanneer tenminste vier leden zulks vorderen of de voorzitter het nodig acht. De vergadering kan vervolgens niet dan met twee derden der uitgebrachte stemmen besluiten dat met gesloten deuren zal worden beraadslaagd en besloten.
2. Het verzoek om een vergadering met gesloten deuren te houden kan eveneens door een minister worden gedaan. Dit geschiedt bij de aanvang van de vergadering. De stemming op dit verzoek vindt plaats op dezelfde wijze zoals voorgeschreven in het eerste lid.

Artikel 78

De Staten die met gesloten deuren vergaderen, kunnen omtrent het aldaar bepaalde geheimhouding opleggen.

Artikel 79

De geheimhouding wordt door alle leden, ook door hen die later van het verhandelde kennis hebben genomen, bewaard. Zij kan door de Staten die met gesloten deuren vergaderen, worden opgeheven.

Artikel 80

1. Van de vergaderingen met gesloten deuren worden door de griffier notulen opgemaakt. Zij worden dadelijk of in een volgende vergadering met gesloten deuren behandeld en aan goedkeuring onderworpen.
2. Ten aanzien van de notulen wordt overeenkomstig gehandeld als bedoeld in artikel 38, eerste lid.

Hoofdstuk 14

De uitoefening van het recht van onderzoek (enquête)

Artikel 81

Een voorstel tot het instellen van een onderzoek (enquête), ingevolge artikel 64 van de Staatsregeling, moet schriftelijk worden ingediend, hetzij door een commissie uit de Staten naar aanleiding van een bij haar in overweging zijnde onderwerp, hetzij door een of meer leden.

Artikel 82

Het voorstel omvat een omschrijving van het onderwerp van het onderzoek en, zo mogelijk, de namen van getuigen en deskundigen. Tenzij het voorstel uitgaat van een commissie die het reeds in haar verslag omtrent het bij haar in overweging zijnde onderwerp voldoende heeft toegelicht, is het vergezeld van een memorie van toelichting. Voorstel en memorie van toelichting worden gedrukt en rondgedeeld aan de leden en de regering.

Artikel 83

Wanneer de Staten, na het voorstel in een vergadering van de centrale commissie te hebben onderzocht, tot het instellen van een onderzoek besluiten, bepalen zij het aantal leden waaruit de commissie van onderzoek zal bestaan en het aantal leden dat ten minste tot de afneming van de verhoren wordt vereist. De leden van de commissie worden, op voordracht van de fractie, aangewezen door de voorzitter, tenzij de Staten anders beslissen. De voorzitter zorgt voor de plaatsing van het besluit van de Staten in het blad, waarin van overheidswege de officiële berichten worden geplaatst.

Artikel 84

De Staten bepalen bij elk besluit tot het instellen van een onderzoek de termijn waarbinnen het onderzoek zal zijn afgelopen. Die termijn kan op voorstel van de commissie door de Staten worden verlengd.

Artikel 85

1. De getuigen en deskundigen worden door de voorzitter van de commissie ondervraagd. Ook de leden van de commissie kunnen vragen stellen na van de voorzitter het woord verkregen te hebben.
2. De schriftelijke aantekeningen van de afgelegde verklaringen of gegeven berichten geschiedt door de zorg van de griffier.

Artikel 86

1. Wanneer de commissie een getuige ervan verdenkt opzettelijk een valse verklaring onder ede of belofte te hebben afgelegd, wordt daarvan een afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt, bevattende de verklaring van de getuige en de aanduiding van de gronden waarop het vermoeden van valsheid berust.

2. De commissie stelt een door de griffier ondertekend afschrift van het proces-verbaal in handen van het openbaar ministerie bij het Gerecht in eerste aanleg.

Artikel 87

Alle door de commissie opgemaakte stukken dragen de handtekening van de voorzitter en de griffier, tenzij de Landsverordening parlementaire enquête of enige andere wettelijke bepaling meer of andere handtekeningen vereist.

Artikel 88

1. Na afloop van het onderzoek of zo dikwijls als de commissie dit gedurende het onderzoek nodig oordeelt, of de Staten daartoe besluiten, doet de commissie van haar verrichtingen verslag aan de Staten.
2. De processen-verbaal van de gehouden verhoren en overige bescheiden van het ingestelde onderzoek worden ter griffie van de Staten ondergebracht.
3. De processen- verbaal van de verhoren worden openbaar gemaakt, tenzij de Staten anders beslissen. De Staten kunnen ook de openbaarmaking van andere stukken van het onderzoek bevelen.
4. De wijze van openbaarmaking wordt voor elk geval door de Staten beslist.

Artikel 89

1. Van de ontbinding van de commissie wordt kennis gegeven in het blad, waarin van overheidswege de officiële berichten worden geplaatst.
2. In dat geval, alsmede in het geval dat de bevoegdheid van de commissie eindigt door de ontbinding van de Staten, worden de stukken van het onderzoek ter griffie van de Staten overgebracht.

Hoofdstuk 15

Het ontslag van de leden en de gevolgen van de sluiting van een zitting

Artikel 90

Een lid dat met inachtneming van artikel 49, tweede en derde lid, van de Staatsregeling, zijn ontslag neemt, doet hiervan onverwijld schriftelijk mededeling aan de voorzitter van de Staten.

Artikel 91

Alle werkzaamheden van de Staten of van de krachtens dit Reglement gevormde of benoemde commissies, - de behandeling van voorstellen van de regering daaronder begrepen -, die bij de sluiting van de zitting onafgedaan zijn gebleven, worden in het volgende zittingsjaar hervat, tenzij de Staten anders beslissen.

Hoofdstuk 16

Leden, bezoekers en toehoorders

Artikel 92

1. Alle tekenen van goed- of afkeuring zijn aan de toehoorders verboden. De voorzitter zorgt voor de handhaving van dit verbod en voor de bewaring van behoorlijke stilte.
2. Hij kan bij overtreding de toehoorders of degene die de orde stoort of gestoord heeft, gelasten de vergaderzaal te verlaten.
3. De voorzitter zorgt dat degene die de orde stoort of gestoord heeft zo nodig tot het verlaten van het gebouw gedwongen wordt en dat hij, indien hij het gebouw weer betreedt, daaruit wordt verwijderd.
4. Indien nodig vindt hetgeen geregeld in het derde lid plaats met behulp van de sterke arm.

Artikel 93

De voorzitter kan regels stellen voor de toelating van bezoekers tot het gebouw van de Staten en van de tribunes.

Hoofdstuk 17

Slotbepalingen

Artikel 94

1. Ieder lid kan schriftelijk voorstellen een of meer bepalingen van het Reglement te herzien.
2. Ook een commissie kan zodanig voorstel indienen mits dit het gevoel van de meerderheid van het aantal leden waaruit zij bestaat, weergeeft. Zulk een voorstel wordt ondertekend door de leden van de commissie die zich daarvoor hebben verklaard.
3. Op voorstellen tot herziening van dit Reglement van orde zijn de bepalingen van hoofdstuk 8 van toepassing.

Artikel 94a

1. In gevallen waarin een gebeurtenis zich voordoet waardoor er een ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan en waarbij tevens het leven, de gezondheid en het welzijn van velen, het milieu of grote materiele belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad, kunnen de Staten besluiten over te gaan tot virtuele vergaderingen.
2. De Staten kunnen ook besluiten over te gaan tot virtuele vergaderingen in gevallen dat er sprake is van een verzochte vergadering met een derde die woonachtig is in het buitenland al dan niet op verzoek van de leden of de derde.
3. Wanneer de Staten besluiten over te gaan tot virtueel vergaderen wordt artikel 34 buiten werking gesteld en wordt de aanwezigheid van een lid genoteerd door de griffier, zodra het lid inlogt op het digitale platform. Zodra de helft plus een van het aantal leden aanwezig is bij de virtuele vergadering, opent de voorzitter de vergadering.

4. Tijdens een virtuele vergadering voert geen lid het woord dan na het aan de voorzitter verzocht en van deze gekregen te hebben. De voorzitter verleent het woord in de volgorde waarin het is verzocht. Die volgorde zal blijken uit de inschrijving op een lijst, welke voor elk te behandelen onderwerp bij de griffier ligt. De Staten zullen bepalen hoe de inschrijving dient plaats te vinden via digitaal weg.
5. Het in artikel 48 vereiste dat ieder lid staande van zijn zitplaats of spreekstoel spreekt is tijdens een virtuele vergadering niet van toepassing.
6. De Staten kunnen nadere regels stellen omtrent virtuele vergaderingen.
7. De toepassing van dit artikel blijft van kracht zolang de gebeurtenis bedoeld in het eerste lid voortduurt. De Staten kunnen besluiten toepassing van dit artikel eerder te beëindigen.

Artikel 95

De Staten kunnen te allen tijde besluiten van de bepalingen van dit Reglement af te wijken indien geen der leden zich daartegen verzet en indien de afwijking niet in strijd is met het Statuut, de Staatsregeling of enige andere wettelijke regeling.

Artikel 96

Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van Orde.

Artikel 97

1. Dit Reglement treedt in werking met ingang van 1 juni 2014.
2. Met ingang van dezelfde datum wordt het Reglement van Orde dat op 10 oktober 2010 in werking is getreden, ingetrokken.

Toelichting op het Reglement van Orde voor de Staten van Sint Maarten

Algemeen deel

De volksvertegenwoordiging, de Staten, functioneren geheel onafhankelijk van de regering en bepalen zelf, met inachtneming van het daarover gestelde in de Staatsregeling, hun wijze van functioneren. De Staten stellen daartoe hun eigen Reglement van Orde vast op grond van artikel 66 van de Staatsregeling (AB 2010, GT no. 1). Het Reglement ordent en regelt het functioneren van de volksvertegenwoordiging en haar leden, de vergaderingen, de commissies, het voorzitterschap, de toepassing en gebruikmaking van de haar toekomende instrumenten en bevoegdheden om de regering te controleren en om de rol van medewetgever adequaat te kunnen spelen. Het Reglement wordt openbaar gemaakt op de voor landsverordeningen voorgeschreven wijze. De bekendmaking van landsverordeningen geschiedt conform artikel 3 van de Landsverordening bekendmaking en inwerkingtreding (AB 2010, GT no. 21) door plaatsing in het Afkondigingsblad. Eveneens geldt dus voor het Reglement van Orde van de Staten.

Het Reglement van Orde is geen wettelijke regeling in de zin van artikel 81 van de Staatsregeling. Het bevat geen algemeen verbindende voorschriften en is niet meer dan een interne regeling zonder rechtskracht naar buiten toe. Dit houdt in dat anderen dan de Staten en de Statenleden niet gebonden zijn aan de bepalingen van het Reglement van Orde. Het Reglement schept geen verplichtingen voor anderen, ook niet voor ministers.

Om er zorg voor te dragen dat de Staten bij het verkrijgen van de status van land door Sint Maarten beschikten over een Reglement van Orde, is op 8 oktober 2010 door de eilandsraad van het eilandgebied Sint Maarten het Reglement van Orde voor de Staten van Sint Maarten vastgesteld (AB 2010, no. 63). Dit Reglement is op 10 oktober 2010 in werking getreden en is thans nog geldig. Bij het opstellen van dit Reglement zijn het Reglement van Orde voor de Staten van de Nederlandse Antillen en het Reglement van Orde voor de Staten van Aruba als voorbeeld genomen. Tevens is met een aantal elementen uit het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal rekening gehouden.

Nadat enkele onvolkomenheden en onduidelijkheden zijn geconstateerd in het Reglement van Orde, is in 2010 door de Staten besloten om een bijzondere commissie, de Bijzondere Commissie Herziening Reglement van Orde, in te stellen. Deze commissie had tot taak deze onvolkomenheden en onduidelijkheden in het Reglement van Orde te corrigeren. Na talloze beraadslagingen van deze commissie is dit herziene Reglement van Orde het resultaat. De voorliggende herziening is niet alleen van technische en redactionele aard maar behelst ook inhoudelijke wijzigingen.

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen in dit herziene Reglement van Orde zijn:

- Artikel 6 is aangepast en meer in lijn gebracht met artikel 57 van de Staatsregeling en de ontstane praktijk. Dit artikel geeft thans een duidelijk beeld van wie als tijdelijke voorzitter moet fungeren voor zowel het geval dat er na periodieke aftreding of na ontbinding nog geen voorzitter is aangewezen als het geval dat het voorzitterschap tussentijds openvalt.
- Er wordt een nieuw artikel 12 ingevoegd inzake de samenstelling van het Seniorenconvent hetgeen voorheen niet het geval was.
- Nieuw is artikel 14 waarin wordt bepaald dat de Minister van Algemene Zaken, de Algemene Rekenkamer en de belanghebbende in kennis worden gesteld van de benoeming, de schorsing en

het ontslag van de griffier van de Staten en van het overige griffiepersoneel. Het is een logisch gevolg van het feit dat de griffie van de Staten een geheel zelfstandig orgaan is met eigen rechten en plichten.

- De artikelen met betrekking tot de vervanging van de Griffier zijn wat aangescherpt om te voorkomen dat de Staten zonder ondersteuning zitten en dat te allen tijde de Griffier wordt vervangen door een plaatsvervangend griffier dan wel een andere ambtenaar van de griffie.
- Hoewel het duidelijk is welke de taken en bevoegdheden zijn van de centrale commissie, wordt het van belang geacht om deze niet limitatieve lijst in dit herziene Reglement vast te stellen in artikel 22. Bovendien wordt voor wat betreft de oproeping van een vergadering van de centrale commissie en het benodigde quorum voor deze commissie, de ontstane praktijk in de artikelen 23 en 24 gecodificeerd en nader aangevuld. Lange tijd heeft er onduidelijkheid bestaan met betrekking tot het quorum voor de centrale commissie. Bij gebrek aan een duidelijke regeling in het Reglement is er een gewoonte ontstaan waarbij de vergadering doorgang kan vinden ondanks het feit dat er minder dan de helft plus een van de leden aanwezig zijn indien er meer dan de helft van de fracties aanwezig zijn. Gebrek aan een zodanige regel kan namelijk tot vervelende situaties leiden met name indien er gasten voor de vergadering zijn uitgenodigd.
- In de artikelen 34 en 36 is de formulering “de helft plus een” gehanteerd in plaats van “acht leden”. Bewust is gekozen voor deze formulering. Thans bestaan de Staten uit 15 leden. Op grond van artikel 45 van de Staatsregeling kan dit aantal groter worden indien de omvang van de bevolking groeit. Door de keuze voor deze neutrale formulering zal het Reglement niet hoeven te worden aangepast indien het aantal leden van de Staten uitbreidt.
- In de artikelen 33, 39 en 66 is de formulering “in welke toepasselijke vorm dan ook” toegevoegd om te benadrukken dat stukken steeds meer ook op elektronische wijze aan de leden beschikbaar zullen worden gemaakt.
- Voortaan kunnen op grond van artikel 41 spoeddebatten slechts schriftelijk worden aangevraagd. Voorts dient het verzoek te worden gesteund door ten minste drie leden.
- Op grond van artikel 44 kan een voorstel van orde voortaan slechts in behandeling worden genomen indien het door ten minste twee andere leden wordt ondersteund.
- Voorheen was het de vergadering, op voorstel van de voorzitter, die een spreker die geen gehoor geeft aan de vermaning van de voorzitter het woord kon ontnemen. In het nieuwe artikel 49 komt deze bevoegdheid enkel aan de voorzitter toe.
- In artikel 54 is het benodigde aantal leden om een voorstel tot sluiting van de beraadslaging te doen verhoogd van twee naar drie.
- In artikel 57 wordt de mogelijkheid gecreëerd om op elektronische wijze te stemmen.
- In artikel 74, tweede lid, is nog een grond voor nietigheid bij stemmingen over personen voor benoemingen of voordrachten in de Staatsregeling of het Statuut vermeld, geïntroduceerd.

- Eveneens nieuw is de mogelijkheid dat wordt gecreëerd in artikel 77 voor een minister om te verzoeken dat een vergadering met gesloten deuren wordt gehouden. Voorheen kwam deze bevoegdheid slechts toe aan de voorzitter of ten minste vier leden.
- De formulering in artikel 88 is meer in lijn gebracht met artikel 90 van de Staatsregeling.

Gelet op de talrijke technische, redactionele en inhoudelijke wijzigingen, is besloten om het geldende Reglement van Orde in te trekken en te vervangen door dit herziene Reglement van Orde.

Artikelsgewijs deel

Artikel 1

Dit artikel bevat een definitiebepaling waarin enkele veelvuldig in het Reglement gebezigde termen worden verduidelijkt.

Artikelen 2 tot en met 5

Deze artikelen, die betrekking hebben op het onderzoek van de geloofsbrieven, sluiten aan bij de bepalingen zoals opgenomen in Hoofdstuk 8 van de Kiesverordening (AB 2010, GT no. 10). Voorts zijn deze artikelen een weergave van hetgeen in artikel 54 van de Staatsregeling is bepaald. In het tweede lid van artikel 3 wordt melding gemaakt van een openbare bijeenkomst om aan te geven dat een aftredende of ontbonden Staten geen vergadering kan houden in de zin van het Reglement van Orde.

Artikel 5a

Het wordt nodig geacht om voor de leden van de Staten een gedragscode op te stellen. De reden hiertoe is dat de Staten als orgaan een zekere waardigheid moeten uitdragen. Voorts hebben de leden een voorbeeldfunctie; zij zijn ook de rolmodellen voor de maatschappij. Met de opstelling van een gedragscode worden de regels die voor de leden gelden tastbaar gemaakt. Het wordt voor iedere burger mogelijk om het gedrag van de leden ertegen af te zetten en hun op hun gedrag aan te spreken. De opstelling van de gedragscode moet niet de indruk wekken dat er op het ogenblik geen gedragsrichtlijnen bestaan voor de leden. Deze zijn er wel degelijk maar zijn opgenomen in verschillende landsverordeningen. Deze gedragscode zou in feite een catalogisering van de reeds bestaande wettelijke regelingen worden. De belangrijkste punten waarop het aankomt, namelijk moraal en ethiek, zijn echter niet te codificeren. Deze twee aspecten zullen altijd een persoonlijke afweging blijven.

Artikel 6

De Staten dienen in beginsel in de eerste na een periodieke aftreding of ontbinding te houden openbare vergadering de voorzitter en de ondervoorzitters aan te wijzen. Het tweede en derde lid van dit artikel bieden een oplossing zolang een zodanige aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden.

Het kan voorkomen dat twee of meer leden precies even lang (in jaren, maanden en dagen) in de Staten zitten. Dan dient het oudste in leeftijd tussen die leden als voorzitter op te treden. Het zou immers niet logisch zijn de leden die het langst in de Staten hebben gezeten over te slaan om een lid dat het oudste is in leeftijd, maar bijvoorbeeld recent tot de Staten is gekozen, als voorzitter te laten optreden. Het optreden van het oudste lid in leeftijd als voorzitter zal zelden voorkomen. Dit zou namelijk betekenen dat alle Statenleden voor het eerst zijn gekozen. Dit was bijvoorbeeld wel het geval op 10 oktober 2010 toen Sint Maarten de status van land binnen het Koninkrijk verkreeg.

De Staten hebben de bevoegdheid om een zittende (onder)voorzitter tussentijds van diens taak te ontheffen en een ander lid tot (onder)voorzitter te benoemen. Een dergelijk geval kan zich voordoen indien de voorzitter lid is van een partij die eerst tot de coalitie behoorde en daarna uit de regering is gestapt. Ook in het geval de voorzitter die tot een partij behoorde en zich van de partij heeft afgescheiden en zijn fractie is gaan vormen, kan het wenselijk zijn de voorzitter te vervangen. Zolang bij het tussentijds openvallen van het voorzitterschap geen voorzitter is benoemd, treedt een ondervoorzitter als tijdelijk voorzitter op, waarbij de rangorde in het Presidium in acht wordt genomen. Bij ontstentenis van een ondervoorzitter treedt als tijdelijk voorzitter op de laatst afgetreden oud-voorzitter waarbij de laatstafgetredene voorrang heeft. Bij ontstentenis van een oud-voorzitter treedt als tijdelijk voorzitter op de laatst afgetreden oud-ondervoorzitter; bij aanwezigheid van twee of meer gelijktijdig afgetreden oud-ondervoorzitters wordt hun rangorde in het Presidium, waarin zij gelijktijdig zitting hadden, in acht genomen. Bij ontstentenis van een oud-ondervoorzitter treedt het lid dat het langst in de Staten zitting heeft als tijdelijk voorzitter op; bij gelijke zittingsduur gaat het oudste lid in leeftijd voor. Indien ook zodanige persoon mocht ontbreken, treedt het oudste lid in leeftijd als voorzitter op. Met een dergelijke werkwijze is het altijd duidelijk wie als tijdelijke voorzitter moet fungeren.

Artikel 7

De Staten bepalen het aantal te benoemen ondervoorzitters. De rangorde wordt bepaald naar de volgorde van benoeming. In de praktijk komt dit tot stand nadat de meerderheid in de Staten zich daarover heeft uitgelaten.

Artikel 8

In dit artikel worden een aantal van de taken van de voorzitter genoemd. Dat deze opsomming niet limitatief is blijkt uit de woorden "bestaan in elk geval uit". In het artikel is opgenomen dat de voorzitter bevoegd is elke commissievergadering bij te wonen zonder dat hij daartoe uitgenodigd dient te worden.

Artikel 9

De voorzitter kan, anders dan voor de uitvoering van zijn taak als voorzitter, net zoals elk ander Statenlid het woord voeren over een onderwerp (lees: agendapunt) dat aan de orde is gesteld. Om dat te kunnen doen, wordt zijn plaats op de voorzittersstoel ingenomen door een ondervoorzitter. Hij kan de voorzittersstoel pas weer innemen nadat de beraadslagingen over het onderwerp zijn gesloten.

Artikel 10

Indien de voorzitter niet beschikbaar is, wordt het voorzitterschap waargenomen door een van de ondervoorzitters overeenkomstig de in artikel 7 genoemde rangorde. De voorzitter kan onbeschikbaar zijn door bijvoorbeeld ziekte, een dienstreis of anderszins. Is de voorzitter noch een van de ondervoorzitters beschikbaar, dan wordt de voorzitter vervangen overeenkomstig de regeling in artikel 6, tweede en derde lid. Uit de aard van de functie die waargenomen wordt heeft een waarnemend voorzitter dezelfde taken en bevoegdheden als de voorzitter. De ondervoorzitter die gedurende 30 dagen of langer onafgebroken de functie van voorzitter waarneemt, heeft recht op een extra toelage ex artikel 2, vierde lid, van de Landsverordening bezoldiging politieke gezagdragers (AB 2010, GT no. 9).

Artikel 11

Het Presidium functioneert als agendacommissie en als huishoudelijke commissie. In materiële zin vervult het Presidium ook de rol van werkgever voor het personeel van de griffie. Ingevolge artikel 1, tweede lid, van de Rechtspositieregeling griffiepersoneel Staten (AB 2010, GT no. 14), doet de griffier de voordracht tot benoeming van personeel aan het Presidium. Met het formaliseren van een Presidium wordt voorkomen

dat de voorzitter gewild of ongewild een al te nadukkelijke en bepaalde rol speelt in het functioneren van de Staten. De griffier ondersteunt het Presidium.

Artikel 12

Naar de huidige praktijk komt het regelmatig voor dat bijeenkomsten plaatsvinden van de fractieleiders onder voorzitterschap van de voorzitter van de Staten. Een dergelijke bijeenkomst ook wel het Seniorenconvent genoemd wordt in het huidig Reglement van Orde niet genoemd. Dit herziene Reglement van Orde beoogt een officiële status te geven aan dit overleg. Het Seniorenconvent bestaat uit de voorzitter en de fractieleiders. De voorzitter is tevens voorzitter van dit overleg. Ook regelt het artikel de mogelijkheid van vervanging van de fractieleiders bij afwezigheid en ontstentenis. De fractieleiders zijn vrij hun fractiegenoten in te lichten omtrent de vergaderingen en de resultaten daarvan, tenzij in het Seniorenconvent zelf besloten is het besprokene vertrouwelijk te houden.

Artikel 13

Om er zorg voor te dragen dat de Staten te allen tijde op ondersteuning van de griffier kunnen rekenen, wordt de vervanging van de griffier in dit artikel geregeld. De griffier wordt door een van de plaatsvervangende griffiers vervangen waar nodig en bij hun verhindering door de ambtenaar van de griffie die het hoogst in rang en functie is.

Artikel 14

Voortaan geven de Staten kennis aan de minister van Algemene Zaken, de Algemene Rekenkamer en de belanghebbende van de benoeming, de schorsing en het ontslag van de griffier van de Staten en van het overige griffiepersoneel.

Artikel 15

Het griffiepersoneel valt direct onder de griffier en krijgt van de griffier de noodzakelijke instructies voor hun functioneren.

Artikel 16

Alle binnengekomen stukken worden door de zorg van de griffier vermenigvuldigd, gekopieerd en verspreid. Deze stukken kunnen ook via het internet naar de leden worden gezonden.

Artikel 17

De raming die het Presidium maakt van de in het volgend jaar voor de Staten benodigde uitgaven wordt zoveel mogelijk gebaseerd op de gerealiseerde cijfers van de vorige begrotingen. Bij het opstellen van deze raming moet rekening worden gehouden met zowel de reguliere uitgaven van de Staten als incidentele uitgaven zoals de aanschaf van de uitrusting voor nieuw toegelaten leden van de Staten en eventuele overbrugging voor niet terugkerende leden als gevolg van nieuwe verkiezingen. Het feit dat de Staten de bevoegdheid hebben hun eigen begroting op te stellen is een logisch uitvloeisel van hun onafhankelijke positie.

Artikel 18

De formele erkenning dat de leden die door het centraal stembureau op dezelfde lijst verkozen zijn verklaard bij de aanvang van de zitting als een fractie worden beschouwd, is van belang voor enkele bepalingen uit dit Reglement van Orde zoals de bepaling die het functioneren van de fracties faciliteert met materieel en personeel. Het kan voorkomen dat een fractie aan de hand van de verkiezingsresultaten uit een enkel lid bestaat. Ook een dergelijke fractie wordt voor het functioneren binnen de Staten als een volwaardige fractie

beschouwd.

In het oude Reglement werd melding gemaakt van het hoofdstembureau. Dit is veranderd in centraal stembureau om dezelfde term te gebruiken dat in de Kiesverordening (AB 2010, GT no. 10) wordt gebruikt.

Artikel 19

Wordt door splitsing van een fractie een of meer fracties gevormd, dan worden deze fracties eveneens als volwaardige fracties beschouwd. Ook zij hebben naar rato recht op de materiële en personele faciliteiten die de andere fracties hebben. Voor de financiële tegemoetkomingen en van de daarbij betrokken fracties wordt vastgesteld de bedragen die worden gevonden door de tegemoetkoming, welke aan de ongesplitste fractie zou toekomen, te verdelen naar evenredigheid van de aantallen bij de splitsing betrokken leden. Indien door samenvoeging nieuwe fracties ontstaan, dan kan de tegemoetkoming niet groter zijn dan de tegemoetkoming aan een fractie van gelijke grootte.

Het kan voorkomen dat door splitsing een bestaande fractie zodanig klein wordt dat het geen recht meer heeft op het oorspronkelijk aantal toegewezen medewerkers. In een dergelijk geval kan het Presidium op grond van het derde lid afwijken en een tijdelijke regeling treffen zodat de medewerkers van de oorspronkelijke fractie niet in een vacuüm komen te verkeren.

Artikel 20

De Gouverneur moet bij de aanvaarding van zijn ambt of bij de opening van een nieuw zittingsjaar zich naar de Staten begeven. Bij zijn aankomst wordt hij opgewacht door een Commissie van Ontvangst en Uitgeleide dat veelal uit drie leden van de Staten bestaat. De commissie stelt zich op aan de ingang van het Statengebouw en wacht de komst van de Gouverneur en zijn gevolg op. De commissie begeleidt de Gouverneur naar zijn zitplaats. Voordat de Gouverneur de zaal betreedt staan de overige leden (lees: alle aanwezigen) op ter begroeting van de Gouverneur. De leden nemen hun plaatsen niet in dan nadat zij daartoe een aanwijzing van de voorzitter hebben gekregen. Bij vertrek van de Gouverneur staan de leden op aanwijzing van de voorzitter wederom op. De commissie doet de Gouverneur en zijn gevolg uitgeleide. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing op de waarnemend Gouverneur. In geval van de opening van een nieuw zittingsjaar wordt de entree van de Gouverneur in de zaal voorafgegaan met een militair ceremonieel.

Artikel 21

De Staten hebben om hun in hun werkzaamheden te faciliteren een aantal commissies, zoals de centrale commissie, een commissie verzoekschriften en een aantal vaste commissies. Van de centrale commissie maken alle leden deel uit. Dat er separaat naar een commissie van verzoekschriften wordt verwezen is om aan te geven dat het de uitwerking is van een fundamenteel recht van de burger zoals neergelegd in artikel 24 van de Staatsregeling dat stelt dat iedereen het recht heeft om verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen.

De vaste commissies geven veelal een weerspiegeling van de ingestelde ministeries. De leden van de vaste commissies worden door de fracties aangewezen. De vaste commissies kunnen in ledental verschillen. Uit de praktijk blijkt dat de leden op voordracht van hun respectieve fracties in commissies worden ingedeeld. Deze indeling vindt plaats bij aanvang van een nieuw zittingsjaar of in geval van een ontbinding of periodieke aftreden van de Staten in de eerste openbare vergadering van de nieuwe Staten.

De Staten kunnen zonodig ook bijzondere commissies instellen. Bijzondere commissies hebben over het algemeen een speciale taak waarvoor zij in het leven worden geroepen. Elke commissie wordt door een griffier bijgestaan. Alle overige leden die geen lid zijn van een bepaalde commissie hebben recht om aan de

vergadering van die commissie deel te nemen. Stemrecht hebben echter alleen de leden van de betreffende commissie.

Artikel 22

De centrale commissie moet voor het uitvoeren van haar taak kunnen beschikken over door haar noodzakelijk geachte informatie. In dit artikel wordt aangegeven welke bevoegdheden de centrale commissie heeft om aan deze gewenste informatie te komen. De opsomming is echter niet limitatief. Er kunnen ook andere niet genoemde taken onder de competentie van de centrale commissie vallen. Voor dienstreizen naar het Europees deel van Nederland of het buitenland geldt conform artikel 3 van de Vergoedingsregeling reis- en verblijfskosten voor Statenleden (AB 2010, GT no. 15) dat bij meerderheid van stemmen in de centrale commissie wordt besloten.

Artikel 23

Doorgaans zal de voorzitter van de Staten zelf bepalen wanneer de centrale commissie vergadert. Wanneer drie leden onder opgave van redenen om een vergadering van de centrale commissie verzoeken, is de voorzitter verplicht de vergadering binnen 14 dagen bijeen te roepen. Dezelfde verplichting heeft de voorzitter wanneer hij een verzoek daartoe krijgt van de regering.

Artikel 24

In dit artikel wordt het quorum, het aantal leden dat aanwezig dient te zijn om formeel te kunnen beraadslagen en besluiten, vastgesteld voor de centrale commissie en andere commissies. Lange tijd heeft er onduidelijkheid bestaan met betrekking tot het quorum voor de centrale commissie. Bij gebrek aan een duidelijke regeling in het Reglement is er een gewoonte ontstaan waarbij de vergadering doorgang kan vinden ondanks het feit dat er minder dan de helft plus een van de leden aanwezig zijn indien er meer dan de helft van de fracties aanwezig zijn. Gebrek aan een zodanige regel kan namelijk tot vervelende situaties leiden met name indien er gasten voor de vergadering zijn uitgenodigd.

Vanwege het feit dat de centrale commissie de belangrijkste commissie van de Staten is, wordt het quorum in principe vastgesteld op de helft plus een lid. Bewust is gekozen voor de formulering “de helft plus een”. Thans bestaan de Staten uit 15 leden. Op grond van artikel 45 van de Staatsregeling kan dit aantal groter worden indien de omvang van de bevolking groeit. Door de keuze voor deze neutrale formulering zal het Reglement niet hoeven te worden aangepast indien het aantal leden van de Staten uitbreidt. Echter kan indien de helft plus een van de leden niet aanwezig zijn, de vergadering van de centrale commissie toch doorgang vinden indien ten minste de helft van het aantal fracties in de vergadering vertegenwoordigd is.

Ook voor de overige commissies geldt dat de aanwezige fracties de meerderheid van de leden in de Staten vertegenwoordigen. Commissies zijn belast met de voorbereiding van onderwerpen die later in de openbare vergadering aan de orde komen. Formele beslissingen worden niet genomen door commissies.

Artikel 25 tot en met 28

Deze artikelen regelen het functioneren van de commissies. De commissie voor de verzoekschriften neemt bij de Staten ingediende verzoekschriften in behandeling en is gehouden binnen een termijn van twaalf weken na ontvangst van het verzoekschrift de verzoeker schriftelijk te beantwoorden. Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 24 van de Staatsregeling. Voorts is het uitgangspunt dat commissies in principe in het openbaar vergaderen, tenzij beslotenheid geëigend is.

Artikel 29 tot en met 32

In deze artikelen is de regeling van het vooronderzoek door commissies opgenomen. De commissies maken een besluitenlijst op dat door de rapporteur wordt ondertekend. Een besluitenlijst behelst een beknopte weergave van datgene wat in een vergadering heeft plaatsgevonden. Een besluitenlijst bevat in ieder geval de namen van de aanwezige en de afwezige leden, de griffier of door deze aangewezen ambtenaar van de griffie die de commissie heeft bijgestaan tijdens de vergadering, het tijdstip van aanvang van de vergadering, de agendapunten, enz. De centrale commissie brengt over voorstellen van landsverordening rechtstreeks verslag uit aan de regering. De overige commissies brengen te allen tijde verslag uit aan de centrale commissie. De centrale commissie brengt ook verslag uit aan de Staten over andere onderzoeken dan van voorstellen van landsverordeningen of voorstellen van rijkswet. De centrale commissie brengt verslag uit aan de Tweede Kamer op voorstellen van rijkswet nadat deze door de rapporteur van de commissie met de behandeling van rijkswetten belast, het voorstel van rijkswet in zijn commissie heeft behandeld.

Artikel 33

In dit artikel is de mogelijkheid opgenomen de leden op andere dan schriftelijke wijze, bijvoorbeeld via het internet, op te roepen als schriftelijke oproeping niet mogelijk is. Stukken kunnen voorts ook digitaal aan de leden worden gezonden. De ene modaliteit sluit de andere niet uit.

Artikel 34

Dit impliceert dat de presentielijst te allen tijde op de tafel van de griffier dient te liggen voor ondertekening door de leden. De fysieke aanwezigheid van de leden in de vergaderzaal zonder dat zij de presentielijst hebben ondertekend is niet voldoende een quorum te vormen.

Artikel 35

Indien er geen quorum is op de voorgeschreven tijd van de vergadering, opent de voorzitter de bijeenkomst. Aan de hand van het tweede lid kan hij besluiten de aanvangstijd te verplaatsen naar een later tijdstip van dezelfde dag. Dit in tegenstelling tot de oude regeling die stelde dat de vergadering verdaagd moest worden wat een andere dag impliceerde. Naar zijn mening moet dit wel zinvol zijn. Hij kan immers aan de hand van de ingekomen berichten van verhindering concluderen dat er op een later tijdstip ook geen quorum zal zijn.

Het kan ook zijn dat op de nieuwe tijd ook geen quorum bereikt wordt. Hij constateert dan dat er geen quorum is en laat hiervan een proces verbaal opmaken. Hij bepaalt een nieuwe oproepingstijdstip voor de vergadering en deze wordt binnen 4x24 uur opgeroepen en gehouden. Met het opnemen van de bewoording opgeroepen en gehouden wordt meer duidelijkheid verschaft; immers de vergadering oproepen is niet hetzelfde als de vergadering houden.

Wordt in dit geval ook geen quorum bereikt dan wordt de vergadering weer binnen 2x24 uur opgeroepen en gehouden. Is er dan wederom geen quorum, dan zou de voorzitter kunnen besluiten de agendapunten af te voeren en deze op de agenda van een geheel nieuwe vergadering op te brengen. Dit hoeft in principe niet te betekenen dat er voor de nieuwe vergadering wel een quorum zal zijn.

Als de (politieke) wil immers ontbreekt om een quorum te vormen, kan de voorzitter in feite weinig doen. Vanwege de aard van de opzet van de Staten als volksvertegenwoordiger zijn er geen dwangmiddelen aanwezig om de leden van de Staten te dwingen een quorum te helpen vormen.

Artikel 36

Wanneer de helft plus een van het aantal leden niet meer bij de vergadering aanwezig is, wordt de vergadering verdaagd en conform artikel 35 binnen 4x24 uur heropgeroepen. De toevoeging dat indien een half uur na de aanvangstijd van de geschorste vergadering er geen quorum is, is een verscherping en navelgving van hetgeen bepaald in artikel 35, eerste lid.

Het nieuwe tweede lid is een toevoeging om aan te duiden dat er een verschil bestaat tussen een vergadering dat is opgeroepen en wordt verdaagd vanwege gebrek aan quorum en een vergadering dat is opgeroepen een reeds is begonnen en na een schorsing vanwege een gebrek aan quorum moet worden geschorst of verdaagd.

Artikel 40

Dit artikel regelt dat bij de aanvang van een vergadering een regeling van werkzaamheden kan plaatsvinden.

Artikel 41

In dit artikel wordt de mogelijkheid geopend voor het houden van een spoeddebat. Er wordt vanuit gegaan dat de politieke wens een spoeddebat te houden af en toe naar voren komt.

Artikel 43

De voorzitter is bevoegd interrupties toe te laten. Het door de voorzitter te reguleren, interrumpen van sprekers is gemeengoed in het functioneren van volksvertegenwoordigingen.

Artikel 46

Een voorstel tot schorsing van de beraadslaging geschiedt in de regel mondeling, maar kan ook schriftelijk geschieden. Het valt steeds onder de werking van artikel 44. Wanneer het betreft een motie tot schorsing van de beraadslaging valt deze onder de werking van artikel 43. Het voorstel tot schorsing van de beraadslaging moet door ten minste twee leden worden ondersteund. Dat betekent dat naast het lid dat het voorstel doet nog een ander lid het voorstel moet ondersteunen.

Artikel 49 tot en met 50

De artikelen 49 en 50 regelen de waarschuwing en het ontnemen van het woord aan een lid door de voorzitter. In tegenstelling tot het Reglement van Orde voor de Staten van Curaçao en het Reglement van Orde voor de Staten van Aruba bestaat de mogelijkheid echter niet tot het verwijderen van een lid van de vergadering en van het gebouw.

Artikel 51

Dit artikel regelt de gevolgen indien het woord is ontnomen van een lid door de voorzitter. Met deze wijziging wordt de mogelijkheid gecreëerd om net als bij de Staten van Aruba en de Staten van Curaçao over te gaan tot het verwijderen van een lid van de vergadering. Het is gebleken dat het noodzakelijk is om dit in het reglement op te nemen in het geval een lid zich schuldig maakt aan gedragingen bedoeld in artikel 50 en vervolgens blijft weigeren zich op een degelijke manier te gedragen. Het is belangrijk om op te merken dat deze regeling niet zo ver gaat als die van de Staten van Curaçao met betrekking tot het verwijderen van het gebouw gezien het feit dat wij alleen een gebouw hebben.

Artikel 57

Het vierde lid van dit artikel is zodanig geformuleerd dat bij hoofdelijke stemming in de twee officiële talen, namelijk Nederlands (voor of tegen) en Engels (for or against) zonder bijvoeging van andere woorden kan worden gestemd. Bovendien is in het zesde lid de mogelijkheid gecreëerd om de stemming op elektronische wijze te doen plaatsvinden. Dit zou bijvoorbeeld door middel van het gebruik van stemmachines kunnen.

Artikel 57a

Met dit artikel wordt de stemmingsprocedure met artikel 53, eerste lid, van de Staatsregeling in overeenstemming gebracht. In dat artikellid van de Staatsregeling worden alle gevallen opgesomd wanneer een lid zich moet onthouden van stemmen. Dit is de enige vorm van onthouding van stemming die de Staten kennen en is niet te vergelijken met hetgeen in artikel 56 van het Reglement wordt geregeld.

Artikel 57b

De Staatsregeling schrijft in artikel 61, tweede lid, voor dat alle besluiten met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen worden genomen. Als de Staten voltallig zijn, dus alle 15 leden zijn aanwezig en alle 15 stemmen, kan het nooit voorkomen dat de stemming staakt. Dit kan zich alleen voordoen als er een even aantal leden aan de stemming deelneemt. Het aspect van het staken van de stemmen heeft zich tot op dit ogenblik nooit voorgedaan maar is niet ondenkbaar dat het zich zal voordoen. Met dit artikel wordt het geregeld zodat in voorkomende gevallen de Staten weten welke regel van toepassing is.

Artikel 58

Zodra de Staten besloten hebben dat in een openbare vergadering over een onderwerp of voorstel zal worden beraadslaagd, hebben alle leden de vrijheid om ondertekende voorstellen tot wijziging bij de voorzitter in te zenden. De ingezonden voorstellen worden vermenigvuldigd en zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de leden door toezending van deze voorstellen. De griffier zorgt ervoor dat een of meerdere exemplaren van het voorstel naar de regering gezonden worden indien de voorstellen betrekking hebben op een ontwerp-landsverordening dat door de regering is ingediend.

Indien de voorstellen tot wijziging betrekking hebben op een ontwerp-eenvormige landsverordening, dan worden een of meerdere exemplaren ook aan de voorzitter van de Staten van de andere landen toegezonden. Als het de openbare beraadslaging betreft van een ontwerp-eenvormige landsverordening zoals bedoeld in artikel 56, vierde lid, dan is het eerste lid niet van toepassing.

Artikel 59

Alle voorstellen tot wijziging die door een voorsteller worden ingediend, moet door de voorsteller van een toelichting zijn voorzien. Een dergelijk voorstel dient door ten minste een ander lid te worden ondersteund anders kan het geen onderwerp van de beraadslaging uitmaken. Deze bepaling is vooral voor eenmansfracties van belang. De ondersteuning die aan het voorstel van een eenmansfractie wordt gegeven om het onderwerp van beraadslaging te doen uitmaken, impliceert niet dat de andere leden die het voorstel ondersteunen zich inhoudelijk met het voorstel verenigen. Ondersteunen in deze betekent niet dat bij de stemming deze ondersteunende leden automatisch voor het voorstel zullen stemmen.

Indien de voorsteller het nodig acht om een ingediend voorstel te amenderen, dan behoeft de voorsteller geen nieuwe ondersteuning voor de amendementen. De vergadering kan echter anders beslissen. De eerste voorsteller kan tijdens de beraadslaging tot de conclusie komen dat zijn amendement overbodig is of overbodig is geworden. Hij is bevoegd om in een dergelijk geval het amendement in te trekken. Zijn de beraadslagingen echter gesloten, dan kan hij zijn amendement slechts met de toestemming van de Staten intrekken.

Artikel 60

Over alle voorstellen voor wijzigingen die gedurende de behandeling van het ontwerp zijn ingediend, worden tegelijk met de in behandeling zijnde ontwerp beraadslaagd. De Staten kunnen echter ingevolge het tweede lid beslissen dat de beraadslaging over de voorstellen van wijziging aan het eind zal plaatsvinden. In een dergelijk geval wordt het voorstel om de behandeling van voorstellen tot wijziging uit te stellen door de voorzitter ingediend of anders door drie leden. Het voorstel van de drie leden wordt rondgedeeld. Dit

impliceert dat het geen mondeling voorstel kan zijn doch een op schrift opgesteld voorstel. Deze bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing op veranderingen die door de regering tijdens de beraadslaging over enig voorstel is aangebracht.

Artikel 61

De beraadslagingen over dat deel van het voorstel dat aan de orde is wordt gesloten wanneer niemand meer wijzigingen in het artikel of in de beweegredenen wenst voor te stellen of ook niet daarover het woord wenst te voeren. Na de sluiting van de beraadslagingen wordt tot stemmig overgegaan. Bij de stemming wordt de ondergeschikte wijzigingen aan de orde gesteld, daarna de wijzigingen zelf waarop deze ondergeschikte wijzigingen betrekking hebben. De artikelen of de beweegredenen zelf worden daarna, al dan niet gewijzigd in omvraag gebracht. De wijziging die de verste strekking heeft, heeft voorrang.

Artikel 62

Een lid of leden van de Staten kunnen een of meerdere voorstellen ter tafel brengen om de in behandeling zijnde ontwerp-eenvormige landsverordening te wijzigen. Indien dit het geval is wordt in ieder geval over de onderdelen of artikelen van het ontwerp die wijzigingen ondergaan naar aanleiding van de voorgestelde wijzigingen, een voorlopige stemming gehouden zoals bedoeld in artikel 55, tweede lid. Overigens zijn artikel 55, derde lid, en artikel 61, tweede lid, van toepassing.

Artikel 63

In de regel gaan de Staten na de beraadslagingen over tot de eindstemming over onderdelen of artikelen van het onderwerp of voorstel in zijn geheel. Een uitzondering daarop is wat in artikel 62 wordt bepaald. Is artikel 62 niet van toepassing dan wordt gehandeld in overeenstemming met artikel 57.

Artikel 64

Tijdens de beraadslagingen kan de in behandeling zijnde ontwerp wijzigingen ondergaan. In een dergelijk geval kunnen de Staten de beslissing nemen om de eindstemming op het ontwerp tot een volgende vergadering uit te stellen. In afwachting op de eindstemming kunnen de leden schriftelijke wijzigingen op het ontwerp voorstellen. Zowel de door de leden voorgestelde wijzigingen als de veranderingen die in de tussentijd door de regering worden voorgesteld en over artikelen die daarmee in verband staan, kan worden beraadslaagd voordat de eindstemming wordt gehouden. De Staten kunnen echter anders besluiten en er wordt geen beraadslaging gehouden. Als de leden besluiten om op dit moment wijzigingen voor te stellen, dan worden enkel die voorstellen van nieuwe wijzigingen toegelaten omdat deze door de reeds aangenomen wijzigingen of artikelen die zijn verworpen, noodzakelijk zijn geworden.

Artikel 65

Nadat de Staten over een ontwerp-eenvormige landsverordening hun eindstemmig hebben uitgebracht, is het de taak van de griffier om zonder oponthoud de voorzitters van de Staten van de andere landen in kennis te stellen van het resultaat van de eindstemming op het ontwerp.

Artikel 66

De initiatiefvoorstellen van landsverordening ingevolge artikel 85 van de Staatsregeling worden door de voorstellers of initiatiefnemers schriftelijk ingediend bij de griffier. Het voorstel dient door alle initiatiefnemers te zijn ondertekend. Het initiatiefontwerp wordt vermenigvuldigd en aan zowel de leden als de regering toegezonden. Dit kan zowel schriftelijk als digitaal gebeuren. De Staten bieden ingevolge artikel 85, derde lid het initiatiefontwerp aan de Raad van Advies aan opdat de Raad van Advies zich over de inhoud ervan kan uitlaten. Pas nadat dit advies is ontvangen, kan de daadwerkelijke behandeling aanvangen.

Artikel 67

Voor ontwerpen van eenvormige landsverordening die tot stand worden gebracht door het initiatief van een of meerdere leden zoals door artikel 20 van de Onderlinge regeling eenvormig procesrecht wordt voorgeschreven, is artikel 64 van overeenkomstige toepassing. Een belangrijke bijkomstigheid omdat het een eenvormige landsverordening betreft, is dat het ook naar de voorzitter van de Staten van de andere landen dient te worden gezonden.

Artikel 68

Een lid kan het nodig achten om ingevolge artikel 63, tweede lid, van de Staatsregeling, dat een of meerdere ministers door de Staten worden uitgenodigd om inlichtingen te geven doet hij een schriftelijk voorstel daartoe met een motivering waarom hij zulks wenst. Dit voorstel zal door de Staten in behandeling worden genomen nadat is gebleken dat het voorstel door ten minste een ander lid wordt ondersteund. Indien de Staten in hun vergadering het voorstel aannemen, wordt het met de nodige spoed naar de betrokken ministers toegezonden.

Artikel 69 en 69a

Om zijn controlewerkzaamheden te kunnen uitoefenen, kan ieder lid zonder daartoe toestemming van de Staten nodig te hebben, vragen stellen aan een of meer ministers. Dit individueel vragenrecht garandeert dat een lid onbelemmerd zijn controlewerkzaamheden kan verrichten. De door het lid op schrift gestelde vragen worden aan de voorzitter aangeboden. De ingediende vragen dienen kort en duidelijk te worden geformuleerd. De voorzitter biedt de door het lid aangeboden vragen aan de betrokken minister. Als de voorzitter tot de conclusie komt dat vanwege de vorm en inhoud van de vragen aanleiding bestaat om deze vragen niet door te sturen naar de betrokken minister zoals in dit artikel voorgeschreven, stelt de voorzitter de vragensteller onmiddellijk hiervan op de hoogte. De voorzitter brengt de vragen in de eerstvolgende openbare vergadering ter kennis van de leden.

Het oorspronkelijke artikel 69 is opgesplitst in meerdere artikelen waarvan de oude artikelleden waar nodig zijn aangevuld. Met een dergelijke opsplitsing en aanvulling komt het in de Staatsregeling neergelegd individueel vragenrecht beter tot zijn recht. In het voorstel is een verschil gemaakt tussen de beantwoording van schriftelijke en mondelinge vragen.

In artikel 69a wordt een termijn opgenomen waarbinnen de beantwoording van de vragen door de minister moet plaatsvinden. De reden hiertoe is dat de leden vragen kunnen stellen over actuele zaken die met de nodige spoed beantwoord dienen te worden in verband met de controlerende taak van de Staten als orgaan en van de individuele leden. De Staatsregeling stelt weliswaar dat de ministers binnen een redelijk termijn de vragen van de leden beantwoorden maar een redelijk termijn is een rekbaar begrip. Met deze bepaling wordt de gestelde termijn nader uitgewerkt. Ondanks de termijnstelling wordt de nodige flexibiliteit betracht. De minister wordt in voorkomende gevallen additioneel drie weken geven om de niet beantwoorde vragen alsnog te beantwoorden. De vragen van een lid die schriftelijk zijn beantwoord worden als bijlage aan het eind van de notulen van de eerstvolgende vergadering opgenomen.

Artikel 69b tot en met 69f

Het vragenuur, zoals in artikel 69b wordt geïntroduceerd en verder in de artikelen 69c tot en met 69f uitgewerkt, was voorheen niet geregeld. Het vragenuur is een ander middel om met een minister van gedachte te wisselen. Het vragenuur moet echter wel in een bepaald stramien gebracht worden zodat zowel de leden als de ministers weten waaraan zij zich tijdens het vragenuur moeten houden. De strakke regie van het vragenuur zorgt voorts dat zowel de leden als de ministers zich in principe met de nodige verbale efficiëntie uiten. Het is geenszins de bedoeling dat het lid van de gelegenheid gebruik maakt om

geheel nieuwe vragen te stellen waarvan de minister op voorhand niet op de hoogte was. Het is echter niet ondenkbaar dat aan de hand van de door de minister gegeven antwoorden er bij de vragensteller additionele vragen opkomen die onder de kop vraagpunten kunnen worden ondergebracht. Tijdens het vragenuur gaat het uitsluitend om "vraag en antwoord"; interrupties en het indienen van moties en interpellaties zijn niet toegestaan. Het gaat hier niet om een debat.

Artikel 70

Ingevolge de Staatsregeling en het Statuut kunnen personen benoemd of voorgedragen worden om bepaalde functies te bekleden en daartoe moet gestemd worden. Deze stemmingen over personen worden gedaan met het schriftelijk uitbrengen van de stem op een daartoe bestemde stembrief die in een bus wordt geworpen. De voorzitter benoemt voor een dergelijke stemming twee personen tot stemopnemers. De eerstbenoemde is voorzitter van de stemcommissie. De in de bus gevonden stembriefjes worden geteld en hiervan wordt mededeling gedaan. De voorzitter van de Staten deelt mee hoeveel leden de presentielijst hebben ondertekend. Hierna maakt de voorzitter van de stemcommissie het resultaat van de stemming bekend. Alle op het stembriefje niet voor de stemming relevante bijvoegingen zijn geschreven worden niet gelezen.

Artikel 71

Indien tijdens de stemming op meerdere kandidaten moet worden gestemd, wordt zorg gedragen dat er even zoveel stembriefjes aanwezig zijn als er kandidaten zijn. Voor elk afzonderlijke kandidaat wordt een stembriefje ingevuld met duidelijke verwijzing naar de persoon waarop gestemd wordt. Mochten er twijfels ontstaan over een ingevulde stembrief dan beslissen de Staten daarover.

Artikel 72

Een stembrief dat niet is ingevuld of niet behoorlijk is ingevuld wordt niet meegeteld. Voor de bepaling van de meerderheid wordt het buiten beschouwing gelaten en wordt niet bij het aantal geldig uitgebrachte stemmen meegerekend.

Artikel 73

Als uit de uitslag van de stemming blijkt dat het aantal stembriefjes dat in de stembus is gevonden, groter is dan het aantal leden dat aan de stemming heeft deelgenomen en het verschil zodanig is dat het resultaat beïnvloed, dan is de verkregen meerderheid ongeldig.

Artikel 74

De stemming kan in de volgende twee gevallen nietig zijn. Het aantal geldig uitgebrachte stemmen is niet groter dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen. Met een aantal dat kleiner is dan de helft van de uitgebrachte stemmen is geen meerderheid van de uitgebrachte stemmen bereikt. Het andere geval is wanneer het aantal uitgebrachte stemmen niet overeenkomt met het aantal aanwezige leden. Voor het bepalen van het aantal aanwezige leden is de presentielijst doorslaggevend aangezien aan de hand hiervan ook bepaald wordt of er een vergaderquorum aanwezig is.

Artikel 75

Het kan voorkomen dat bij een stemming geen van de kandidaten waarop gestemd wordt een volstreekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen krijgt. In zulke gevallen vindt er een herstemming plaats tussen de kandidaten die de meeste stemmen hebben gekregen in de eerste stemming.

Artikel 76

Hebben twee of meer personen die voor de herstemming in aanmerking komen een gelijk aantal stemmen op hun naam gekregen, dan wordt middels het lot beslist wie van hen het in de herstemming zal opnemen tegen de kandidaat die de meeste stemmen heeft gekregen.

In geval meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen hebben gekregen dan zal de herstemming tussen hen plaatsvinden. Ook hier wordt middels het lot beslist indien de stemming geen beslissing geeft.

Wanneer er geloot moet worden tussen de kandidaten dan worden de geldige stembriefjes nadat deze zodanig zijn toegevouwen om te vermijden dat hetgeen erop staat geschreven gelezen kan worden, door een van de twee stemopnemers in de bus gedaan. Een van de andere stemopnemers neemt van deze stembriefjes één uit de bus. De kandidaat wiens naam op de door de stemopnemer uitgetrokken lot staat vermeld, is degene die gekozen is.

Artikel 77

De Staten vergaderen in het openbaar en de vergadering zijn toegankelijk voor het publiek. Hiermee wordt niet lichtelijk omgegaan. Er kunnen zich echter gevallen voordoen die vorderen dat de deuren worden gesloten. Een voorstel daartoe kan door ten minste vier leden worden gedaan of de voorzitter kan het nodig achten. De beslissing om de vergadering achter gesloten deuren te houden, wordt genomen met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen. Is die meerderheid aanwezig dan pas kan met gesloten deuren worden beraadslaagd en besloten. Ook een minister die ter vergadering aanwezig is kan een dergelijk verzoek doen. De minister doet dit bij aanvang van de vergadering. De beslissing daartoe wordt genomen zoals voorgeschreven in het eerste lid van dit artikel.

Artikel 78

Als de Staten besluiten om met gesloten deuren te vergaderen, kunnen de Staten ook beslissen dat omtrent al hetgeen tijdens die vergadering is besproken en bepaald geheimhouding wordt opgelegd.

Artikel 79

Alle leden van de Staten en andere derden die later kennis nemen van de inhoud van de vergadering met gesloten deuren zijn gehouden de geheimhouding te bewaren. Deze geheimhouding kan worden opgeheven als de Staten die besloten hebben om met gesloten deuren te vergaderen, daartoe beslissen. Dit impliceert dat er zonder beperkingen over hetgeen zich in die vergadering heeft voorgedaan kan worden gesproken.

Artikel 80

Indien wordt overgegaan tot het vergaderen met gesloten deuren, worden de notulen van deze vergadering door de griffier opgemaakt. Vanwege het speciale karakter van een vergadering met gesloten deuren worden de notulen dadelijk of in een volgende vergadering, ook met gesloten deuren, behandeld en goedgekeurd. Artikel 36, eerste lid is ten aanzien van de notulen van overeenkomstige toepassing.

Artikel 81

In artikel 64 van de Staatsregeling is het recht van onderzoek neergelegd. Het recht van onderzoek wordt ook wel enquêterecht genoemd. Dit recht wordt verder uitgewerkt in de Landsverordening parlementaire enquête (AB 2010 GT no. 16). Het is een zeer vergaand recht waarvan een commissie uit de Staten of een of meer leden gebruik van kunnen maken. Het is een recht waar overigens zeer spaarzaam gebruik van wordt gemaakt.

Artikel 82

Het onderwerp van de enquête wordt in een voorstel opgenomen. Indien de namen van de te horen deskundigen op dat moment reeds bekend zijn worden die ook in het voorstel opgenomen. Als het voorstel van een commissie uitgaat, zal het onderwerp in het verslag van de commissie zijn opgenomen. Het voorstel van een commissie wordt in een memorie van toelichting nader uitgediept. Het voorstel en de memorie van toelichting worden vermenigvuldigd en aan de leden van de Staten en de regering toegezonden.

Artikel 83

Het voorstel dient in een vergadering van de centrale commissie te worden behandeld. Nadat besloten is dat de enquête wordt gehouden, bepalen de Staten uit hoeveel leden de enquêtecommissie zal bestaan. Voorts bepalen de Staten hoeveel leden minimaal noodzakelijk zijn om de verhoren op een efficiënte en vlotte manier af te nemen. De voorzitter wijst de leden van de commissie aan nadat de fracties uit hun midden de leden hebben gekozen die voor die fracties deel zullen uitmaken van de enquêtecommissie en daartoe de nodige voordrachten hebben gedaan. Het feit dat de leden van de commissie op voordracht van de fracties worden aangewezen, impliceert dat elke fractie in ieder geval een lid in de commissie zal hebben. De Staten kunnen anders beslissen ter zake van de aanwijzing van de leden. Door zorg van de voorzitter wordt in de Landscourant het besluit van de instelling van de enquêtecommissie geplaatst.

Artikel 84

Om te voorkomen dat het onderzoek te lang duurt, stellen de Staten voor elk in te stellen enquête de termijn waarbinnen het onderzoek zal moeten worden afgerond. De enquêtecommissie doet een voorstel aan de Staten om de termijn te verlengen en de Staten beslissen of de termijn wordt verlengd of niet.

Artikel 85

De voorzitter van de enquêtecommissie ondervraagt de getuigen en deskundigen. De leden kunnen de getuigen en deskundigen ook ondervragen, nadat zij hiertoe het woord van de voorzitter hebben gekregen. De commissie wordt bijgestaan door de griffier die de afgelegde verklaringen en gegeven berichten schriftelijk vastlegt.

Artikel 86

De getuigen die opgeroepen worden om een verklaring te geven voor de commissie moeten een eed of belofte afleggen. Als de commissie verdenkt dat een getuige opzettelijk een valse verklaring heeft afgelegd, wordt daarvan een afzonderlijk proces-verbaal gemaakt. Een dergelijk proces-verbaal geeft de verklaring van de getuige weer en ook een aanduiding van de gronden waarop het vermoeden van valsheid berust.

Artikel 87

De commissie uit de aard van haar werkzaamheden zal de nodige stukken moeten doen uitgaan. Om het belang van de werkzaamheden van de commissie te onderstrepen, moeten alle stukken die worden opgemaakt, door zowel de voorzitter als de griffier van de commissie worden ondertekend. Indien de Landsverordening parlementaire enquête of enige andere wettelijke bepaling meer of andere handtekeningen vereist moet aan dit vereiste worden voldaan, anders wordt volstaan met de handtekening van de voorzitter en de griffier.

Artikel 88

De Staten als orgaan worden van de werkzaamheden zoals die door de commissie worden uitgevoerd op de hoogte gesteld in verslagen. Dit kan gebeuren, hetzij uit eigen initiatief of op expliciet verzoek van de Staten.

Gedurende het onderzoek zullen documenten, stukken en correspondentie vrijkomen. Ook zullen processen-

verbaal van de gehouden verhoren worden opgemaakt. Al deze bescheiden worden op de griffie van de Staten ondergebracht in het archief.

De processen-verbaal die opgemaakt worden van de gehouden verhoren worden in het kader van de transparantie openbaar gemaakt. De Staten kunnen echter anders beslissen. Voorts kunnen de Staten opdracht geven dat andere stukken die tijdens het onderzoek zijn ontvangen ook openbaar worden gemaakt. De wijze en formaat waarop een stuk of document openbaar wordt gemaakt wordt afzonderlijk bepaald door de Staten.

Artikel 89

Wanneer de commissie haar werkzaamheden heeft voltooid, zal de commissie ontbonden worden. De ontbinding wordt in casu in de Landscourant gepubliceerd, omdat de Landscourant het blad is waarin de overheid officiële berichten plaats. De stukken die gedurende de werkzaamheden door de commissie zijn vergaard, worden, zowel bij de ontbinding van de commissie als in het geval dat de bevoegdheid van de commissie eindigt omdat de Staten zijn ontbonden, ter griffie ondergebracht voor archivering.

Artikel 90

In de Staatsregeling wordt in artikel 49, tweede en derde lid, gesteld dat een lid van de Staten te allen tijde zijn ontslag kan nemen door middel van een schriftelijke mededeling aan de voorzitter van de Staten en het lidmaatschap vervalt bij ononderbroken verblijf buiten het land van meer dan acht maanden. Dit wordt ook in artikel 120 van de Kiesverordening aangegeven. Met een dergelijke schriftelijke mededeling gaat het proces van start om de ontstane vacature te vervullen. Hiertoe is nodig dat de voorzitter zowel de regering als de voorzitter van het centraal stembureau in kennis stelt van de schriftelijke ontslagname.

Artikel 91

Om de continuïteit van de Staten te waarborgen worden alle werkzaamheden die door de Staten en van de commissie van de Staten zijn begonnen, als ook de behandeling van voorstellen van de regering daaronder begrepen, die bij de sluiting van de zitting onafgedaan zijn gebleven, in het volgend zittingsjaar hervat en vervolgd. De Staten kunnen echter anders beslissen.

Artikel 92

De toehoorder die zich in het gebouw bevindt en meer specifiek in de vergaderzaal van de Staten moet zich weerhouden tekenen te geven van goed- of afkeuring. Indien de voorzitter, die zorg moet dragen voor de ordehandhaving, van mening is dat een toehoorder de orde verstoort, kan hij de toehoorder gelasten de vergaderzaal te verlaten.

Mocht het voorkomen dat een toehoorder dat is gelast de vergaderzaal te verlaten hieraan geen gehoor geeft en ook niet de instructies van het personeel van de Staten opvolgt, dan kan in voorkomende gevallen een verzoek worden gedaan op de politie om de toehoorder in kwestie te verwijderen. Mocht hij terugkeren dan wordt hij wederom verwijderd.

Artikel 93

Om de orde te handhaven in het gebouw van de Staten en de publieke tribunes kunnen regels gesteld worden voor de toelating van bezoekers. Deze regels hebben betrekking op zowel het gedrag van de bezoekers als op de manier waarop de bezoekers gekleed zijn. Indien niet aan deze regels voldaan wordt, wordt toegang tot het gebouw geweigerd of wordt de bezoeker verzocht het gebouw te verlaten indien de bezoeker zich reeds in het gebouw bevindt.

Artikel 94

Het feit dat ieder lid of een commissie schriftelijke voorstellen kunnen doen om een of meerdere bepalingen van het Reglement van Orde te herzien, geeft blijk dat het een dynamisch instrument is dat zich met de tijd verder kan ontwikkelen om het functioneren van de Staten beter te dienen. De bepalingen van hoofdstuk 8 zijn van overeenkomstige toepassing op deze voorstellen tot herziening.

Artikel 94a

In maart 2020 is de Staten van Sint Maarten overgegaan tot virtueel vergaderen met behulp van het digitale platform Zoom vanwege de COVID-19 pandemie waardoor de leden van de Staten genoodzaakt waren om van thuis uit te werken en virtueel vergaderingen bij te wonen. Met gebruik van artikel 95 van het Reglement van Orde is van meerdere artikelen in het reglement afgeweken. Het is van belang om op te merken dat het overgaan tot virtueel vergaderen alleen mogelijk is indien er een gebeurtenis zich voordoet waardoor er ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan en waarbij tevens het leven, de gezondheid en het welzijn van het publiek, het milieu of grote materiele belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad. Er dient derhalve in eerste instantie sprake te zijn van een ramp volgens de Landsverordening rampenbestrijding. Hierbij kan worden gedacht aan de COVID-19 pandemie maar ook een orkaan zoals Luis in 1995 of Irma in 2017 waardoor alles plat komt te liggen. Daarnaast is er een uitzondering op het eerste lid, namelijk dat er in gevallen dat er sprake is van een verzochte vergadering met een derde die woonachtig is in het buitenland besloten kan worden om een virtuele vergadering hiervoor te regelen.

Bij virtueel vergaderen wordt artikel 34 buiten werking gesteld en wordt de aanwezigheid van een lid door de griffier genoteerd, welke dient plaats te vinden zodra het lid inlogt op het platform. Artikel 48 wordt ook buiten werking gesteld met virtueel vergaderen.

Zolang het gebeurtenis waardoor besloten is om over te gaan tot virtueel vergaderen voortduurt zal dit artikel van toepassing blijven. De Staten kunnen echter besluiten om de toepassing van dit artikel eerder te beëindigen en derhalve terug te keren naar fysiek vergaderen.

Artikel 95

Met deze bepaling wordt de mogelijkheid gecreëerd om van de overige bepalingen zoals opgenomen in dit Reglement van Orde af te wijken indien geen der leden zich daartegen verzet. Nadere beperking voor het gebruik van deze bepaling is dat de afwijking niet in strijd mag zijn met het Statuut, de Staatsregeling of enige andere wettelijke regeling. Met deze bepaling wordt ook verdere invulling gegeven aan het principe dat de Staten hun eigen functioneren regelen en daarvoor niet afhankelijk zijn van andere bestuursorganen of functionarissen.

Artikel 96

Gemakshalve wordt het Reglement van orde voor de Staten van Sint Maarten aangehaald als Reglement van Orde aangezien het binnen deze context het duidelijk is waarnaar het verwijst.

Artikel 97

Met de inwerkingtreding van het herziene Reglement van Orde wordt automatisch het Reglement van Orde dat op 10 oktober 2010 in werking is getreden, ingetrokken.

Reglement van Orde

VOOR DE STATEN VAN SINT MAARTEN

V 2.5